evrensel

3 Haziran 2017 Cumartesi • Sayı:87

ekmek ve gül

ÖZGÜRLÜĞÜ VE HAYATI İSTİYORUZ

BİR KİŞİ DAHA EKSİLMEYECEĞİZ

Vahşileşen şiddetin arkasında ne var, önüne nasıl geçeriz? 3

Kıdem tazminatı en çok bize lazım! 11

Sambası başımızın üstüne, fönü kapımızın dışına 15

Yok'a da, eksiğe de doyduk Var'a ve çoğa hazırız!

İnsanın yaşadığı koşullara uyum sağlamak gibi müthiş bir yeteneği vardır. İnsanlığın, dünyanın atlattığı bunca badireden, zorluktan, darlıktan, savaştan, bunca yıkımdan sağ çıkıp da insan olarak varlığını sürdürebilmesinin, bu badireleri, zorlukları, darlıkları, savaşları, yıkımları alt ederek kendine yeniden bir "yaşam" kurabilmesinin en önemli sebeplerinden biridir bu yetenek. Uyum demek, boğun eğmek demek değildir ama. İnsan uyumu, içinde insani olmayanı değiştirme edimini bir zorunluluk olarak yerine getirmek gibi bir başka müthişliği de içerir. İnsanların zor zamanlarda ayakta kalmak için aklını ve yeteneklerini kullanmaya dair bu iyi meziyetleri tam da bu nedenle insani olmayanı dayatanların hedef tahtasındadır hep.

Hedef tahtasındadır ölüm denizine alışamayan ruhlarımız. Hedef tahtasındadır küçücük çocuk bedenlerine edilen eziyetleri kanıksamayışımız. Kız kardeşlerimizin canına kast eden dehşet verici kıyımlara gözümüzü kapatamayışımız... Bir kuru ekmek için, içine katık edilecek bir lokma aş için insana yaraşmayacak koşullarda alın teri dökmeye zorlanmaya "eh be" deme cüretimiz... Hedef tahtasındadır ölmezliğiyle toprağın insana verdiklerinin, insanın toprağa kattıklarının sembolü olan zeytin ağaçlarına kıyılmasın diye çocuğumuza sarılır gibi sarılışımız. Hedef tahtasındadır hakkın hukukun hak getirdiği talan düzeninde annelerin bebeklerini cezaevinde doğurmasına, hastalıktan öleyazan insanların parmaklıklar ardında tutulmasına, toplumun en birikimli kesimlerinin bir gecede alınan kararlarla ekmeğe muhtaç hale getirilmesine karşı öfke duyuşumuz.

Bilinçli bir hedefe koyuştur bu. Çünkü en insani olana saldırır ve insani olandan bir adım bile geri attırırlarsa, önlerindeki en büyük engeli -insan faktörünü- insanın insanca bir yaşamı hak ettiği kadim bilgisini yenebileceklerdir.

Bugün biliyoruz ki ihtiyacımız olan, korkmadan, ürkmeden yaşamak. Yarın ne olacağını, öte gün ne biteceğini bilerek yaşamak. "Böyle yaparsam başıma şu mu gelir?", "böyle dersem bana şöyle mi yaparlar?", "hiç bir şey yapmasam da bana şunu yapabilirler" demeden, kendini kendin olmaktan yoksun bırakan içsel bir yoklamaya tabi tutmadan yaşamak. Fikrini, duygunu, ihtiyacını, isteğini, beklediğini, özlediğini rahatça söyleyerek, söylediğinden azap çekmek zorunda kalmayarak yaşamak... İnsani olan ne varsa "tehdit" olmasın, "mutluluk" olsun istemek...

Yani bir kadın yakılmasın, dövülmesin, horlanmasın istemek. Eve ekmek getirmek dert olmasın istemek. Gelecek deyince korkunun duvarı yükselmesin istemek. İnsanı insana bağlayan güvenci sağlam tutmak istemek. Çocuğuna korkusuz, sevdiğine kaygısız, tanıdığına dertsiz sarılmak istemek.

Böyle söyleyince itiraz edecek kimse var mı aranızda? Yok.

Peki bu söylediklerimizi her gün televizyonlarda izlediğimiz tartışmalara, dost sohbetlerinde fısıldayarak konuştuklarımıza, sokakları saran sessizliğe, işyerlerini dolduran tartışmalara tercüme etsek? Desek ki OHAL uygulamaları en çok insani ihtiyaçlarımızı ve taleplerimizi kuşatıyor. Baskıcı, gerici, anti demokratik uygulamalar demokratik haklarımızı ve siyasal özgürlüklerimizi yok ediyor. "Tek adam, tek parti" diktatörlüğü değil, demokratik, siyasal, ekonomik ve sosyal taleplerimizi güvence altına alacak demokratik bir anayasa lazım, böyle bir anayasayı halkın katılımıyla hazırlayacak bir Kurucu Meclis, halkın tam egemenliğini sağlayacak bir politik sistem lazım bize desek.

İster şu partiye oy vermiş olalım ister diğerine, farklılıklarımıza ve aramıza konmak istenen ayrımlara değil ortak dertlerle boğuştuğumuz benzer hayatlarımıza bakarsak söyleyeceğimiz bu. İster şöyle söyleyelim ister böyle, bugün yaşananlar karşısında ortaya koyacaklarımız bu!

İşte tam da bu koşullar dergimizin bu sayısında, gündelik hayatımızın en büyük derdi olan şiddetin ve geleceğimizi ipotek altına alacak kıdem tazminatı gaspının aynı oranda yer bulmasına neden oldu. İkisi arasındaki bağ, dergimizin sayfalarındaki kadın hikayelerinde ortaya seriliyor.

Ayşegül'ün yaşamındaki şiddete ancak kocası öz kızını istismar ettiğinde "dur" diyebilmesi, ancak kocanın yargı tarafından ödüllendirilmesi var bir yanda. Bir yanda Kocaeli'den metal işçisi Ayşe'nin çalışma yaşamındaki sömürüye ancak kıdem tazminatı kaldırılırken "yeter be" diyebilmesi, ancak patronun hükümet tarafından neredeyse "yeter be diyeni korkusuzca at" diye cesaretlendirmesi var.

Bir tarafta Batmanlı kız çocuklarını istismar eden onlarca adamın "kefaletle" serbest bırakılması var. Diğer tarafta işçi Ayşe'nin "'Çok izin alırsan, çok rapor alırsan' diye sürekli işten atılmakla tehdit edilen, 'performansın düşük' gerekçesiyle atılan işçileri, özellikle kadın işçileri koruyucu yasalar ve denetleyen kurumların artması gerekirken son bir hak kırıntımız olan kıdem tazminatının da patronların lehine düzenlenmesinin tek bir anlamı var. Bu hükümet bize, işçilere, kadınlara değil patronlara çalışıyor." sözleri var.

Bu sarkacın bir yanında kadınların şiddetten kurtulmak için vermek zorunda kaldıkları mücadelede sınandıkları işsizlik, yalnızlık, eğitimsizlik, sosyal desteksizlik var... Diğer yanında kadınları daha çok şiddete mahkum eden yaşam koşullarına neden olacak ekonomik ve sosyal politikalar var... Hangi partiye oy vermiş olursak olalım, bu sarkacın topuzu hepimizin yaşamına küt küt çarpıyor.

Biz kadınlar geleceğimizi istiyoruz. Yaşadığımız şiddetin çalışma yaşamının güvencesizleştirilmesi, ağırlaşan yaşam koşulları ve ücret eşitsizliğiyle ilişkili olduğunu biliyoruz. Şiddetsiz bir yaşam talebimizin insanca bir yaşam, eşitlik, özgürlük, güvenceli iş ve gelecek talepleriyle kopmaz bağlarla bağlı olduğunu biliyoruz.

Hepsini istiyoruz. Çünkü biliyoruz ki, biri yokken diğeri olmaz. Biri eksikken diğeri tamamlanmaz.

Yok'a da, eksiğe de doyduk. Var'a ve çoğa hazırız!

ekmek ve gül

posta@ekmekvegul.net

İÇİNDEKİLER

Vahşileşen şiddetin arkasında ne var?.....3
Sevda Karaca
Batmanlı kadınlara ses olun!.....5
Derya Aslan
Bu dava cezasızlıkla sonuçlanmayacak.....6
Adile Doğan
Gizemli tıkırtı ve iki komşunun diyaloğu.....6
Yasemin Akpınar
Hayatın iplerini kendi eline alan Nurten'e kulak verin.....7
Ebru Ünal
Hayatın gerçekliği: Antabus.....8
Elif Baydur
İki saatlik okul yolu hem cebi yakıyor hem.....9
Gizem Yonca Ulutaş
Gazetecilik okuyorum, gazetecilik yaptığım için.....9
Kübra Su Laz
Sevgi.....10
Meltem Teker
Kıdem tazminatı en çok bize lazım.....11
Ayşe Öz
Tek güvencemizi de elimizden almak istiyorlar.....11
Düşünsenize, bütün işçiler bir hafta iş bırakmış.....12
Hayallerimize, hayatlarımıza sahip çıkalım.....13
Olcay Özak
İş güvencesi bizim için çok şey ifade ediyor.....14
Özlem Yılmaz
İşyerine giderken açık cezaevine giriyorum.....14
Sambası başımızın üstüne, fönü kapımızın dışına.....15
Ayhan Aydoğan
TARİH.....16
Müslime Karabatak
Herkesin bir hikayesi var.....17
Birlikte sesimiz daha gür.....17
Bir mahalle, onlarca değişim hikayesi.....18
Elif Öztürk
SINIRLARIN ÖTESİNDE.....19
Lili Can
Kadınlar Hep Vardı.....20
Mehtap Okuyan
SAĞLIK.....21
Dr. Selma Okkaoğlu
MEKTUBUMUZ VAR.....22-23
Annemin elleri.....24
Eylem Yıldırım

evrensel

Günlük **EVRENSEL** gazetesinin ücretsiz özel ekidir.
Türü: Yaygın süreli
Bülten Basın Yayın Reklamcılık Tic. Ltd. Şti.
Adına Sahibi: Cemal Dursun
Genel Yayın Yönetmeni: Fatih Polat
Sorumlu Yazıişleri Müdürü: Çağrı Sarı

Yönetim Yeri: Adres: Mehmet Akif Ersoy Cad. Mehmet Çıbıkçı İş Merkezi No: 2 K: 2 İşyeri No: 21 Şirinevler/B.Evler-İSTANBUL
Tel: 0850 302 20 67
Fax: 0212 654 15 04

Dağıtım: Doğan Dağıtım AŞ
Baskı: SM Matbaacılık Çobançeşme Mah. Sanayi Cad. Altay Sokak. No:10 (A Blok) Yenibosna-Bahçelievler / İSTANBUL
Tel: 0 212 654 94 18

Vahşileşen şiddetin arkasında ne var, önüne nasıl geçebiliriz?

Sevda KARACA

Kendisinden ayrılmak isteyen kadının arabasını su kanalına atan, kadının evinde dinamit patlatan, kadını bıçaklayıp öldürmekle yetinmeyip evi ateşe vererek iki küçük kız çocuğunun da ölmesine neden olan, levyeyle dövüp kerpetenle dişini söken, döner bıçağıyla saldıran, hapishaneden kaçıp kadını sokak ortasında kurşunlayan...

Ülkede kadınlar için ölümün "olağan" biçimi neredeyse lüks haline geldi. Sadece kadınlara değil, çocuklara yönelik suçlarda da artış görüyoruz. Üstelik çocuklara yönelik cinsel saldırı ve istismar olayları sistematik ve çok sayıda kişinin fail olduğu olaylar olarak yaşanıyor. Kimisinde mahallenin/ kentin önde gidenleri, aile eşrafı ve hatta çocukların akrabaları da iştirakçi. Ve bu tecavüz çetesi haline gelmiş istismarcıların "kulaktan kulağa oyunu" ile aklandığını, paranın, korkutmanın, kafa-kol ilişkilerinin, istismarın "kefaleti" olarak karşımıza çıkarıldığını görüyoruz.

Kadınlara ve çocuklara yönelik işlenen suçlarda, her biri bir öncekini aratan korkunç yargı kararları ile karşı karşıya kalıyor, çoğu zaman hukukun tamamen ortadan kalktığı, keyfiyetin esas belirleyen haline geldiği "ben yaptım oldu"larla yaşar hale geliyoruz.

Türkiye tarihinde, daha önce görülmemiş nitelikte sorunlar gündemde iken, kadın cinayetleri, aşırılaşmış şiddet olayları, çocuklara dönük her türden istismar da artıyor. Üstelik bu öyle bir artış ki öne çıkan devasa gündemler bile üstünün örtülmesine yetmiyor. Bunda elbette olayların vahameti kadar, mücadeleye her koşulda devam eden kadınların rolü de var.

EN KIRILGAN HALKA

Ülkenin "tek adam yönetimi" altına sokulup evrensel değer namına ne varsa - demokrasi, kadın hakları, ifade ve örgütlenme özgürlüğü, laiklik, barış- tanınmaz hale getirildiği bu dönemeçte, kadın hakları için de bir başka aksa geçildi. Kadınların büyük mücadeleler ve emeklerle elde ettiği yasal düzenlemelerin büyük bir keyfiyet ve iradecilikle askıya alındığı bir dönemi yaşıyoruz. Ve bu "askıya alma", toplum olarak bütün toplumsal ve siyasal haklarımızın askıya alındığı dönemin en kırılgan halkası olarak karşımıza çıkıyor. Bir tarafta her gün hiçbir hukuksal zemine dayanmayan kararlar ve uygulamalarla insanların hayatı, ihraçlarla ve işsiz bırakmalarla ekmekleri, tutuklamalarla özgürlükleri, "milli güvenlik" söylemiyle örgütlenme ve ifade hakları ellerinden alınırken, kadınların her daim ilk gözden çıkarılanlar olarak yaşadıkları daha da görünmezleşiyor. En temel yaşamsal hakları "bu büyük meselelerin" bir parçası ve önemli bir halkası değilmişçesine önemsiz kılınıyor.

DİZGİNSİZ ŞİDDETİN TARİHİ

"Kadına yönelik şiddet" olgusunun tarihi kadınlarla erkekler arasında eşitsizliğin ortaya çıktığı ilk tarihi kırılma anına, yani özel mülkiyetin ortaya çıkışına uzanıyor. Ancak, kitlesel kadın katliamlarının kapitalizmin ortaya çıktığı dönemle, yani ilksel sermaye birikiminin oluşmaya başladığı zamanlarla bir bağı var. Ve bu bağ, bugün sistematik bir şekilde gerçekleştirilen her türden kadına yönelik şiddet vakasını anlamaya da olanak tanıyor. Bu bağın izini 16. ve 17. yüzyıllarda gerçekleşen ve 200 binle 5 milyon arasında kadının öldürüldüğü cadı avlarında buluyoruz örneğin. Silvia Federici, 'Caliban ve Cadı' adlı kitabında "cadı avcılarının belli ihlalleri cezalandırmaktan ziyade, artık hoş görmedikleri ve toplumda nefret uyandırmasını sağlamak zorunda oldukları genel kadın davranışlarını ortadan kaldırmakla ilgilendiklerini" söylüyor. Cadı avının kadınlar ile erkekler arasındaki ayrımı ve eşitsizliği derinleştirdiğini; ama bunun da ötesinde kadınları ötekileştirerek aslında kapitalist iş disipliniyle uyumsuz tüm yaşam biçimlerini, inançları ve toplumsal özneleri yok etmeyi; toplumsallığın kurallarını bu yolla yeniden tanımlamayı hedeflediğini ileri sürüyor. Yani kadına yönelik şiddet, belli bir toplum biçimini yerleştirmenin ve sürekli kılmanın aracı olarak kullanılagelmiş.

'ŞİDDET YALNIZCA KADINLARIN SORUNU DEĞİL' NE DEMEK?

Böylesi bir tarihselliğe bakınca görüyoruz ki kadına yönelik şiddet yalnızca kadınların sorunu değil. Bunu söylemek sadece, kadına yönelik şiddetin, "erkeklerin de sorunu" olduğunu söylemek anlamına gelmez. İktidarın ve sermayenin "normal" ve "makbul" insan inşasında her kesimden insana ama özellikle "norm dışı" kabul edilene bir "ayar çekme" amacı taşıdığı anlamına da gelir.

Kadının ev içi ve ev dışı emeğinin, aile dışındaki toplumsal ve siyasal etkinliklerinin değersizleştirildiği, kadının doğurganlığı ve bedeni üzerindeki kontrolünün zayıflatılmaya çalışıldığı dönemlerde, kadının toplumsal yaşamını cinselleştirmeye dayalı söylemin etkisinin de artmasında

bu “ayar çekme”nin rolü var. Artan taciz ve tecavüz olaylarının nedeninin, kadınların çalışması, aile değerlerine aykırı davranması, açık giymesi ve dışarıda dolaşması olduğu kanısı yaygınlaştırılmaya çalışılırken, asıl amacın kadını baskı altında tutmak, iktidarın “makbul” gördüğü hale rızayla ya da zorla bürünmesini sağlamak olduğu açık şekilde görülüyor. Yaşama koşulu olarak, iktidarın kadınlara biçtiği rollerini kusursuz şekilde sürdürmeleri bekleniyor. Kadınların iktidar normlarını içselleştirmeleri ve itaat etmeleri beklentisi eksiksiz bir şekilde karşılanmadığında, şiddet bu iktidarı kurmanın bir aracı oluyor. Kadına boyun eğdirmenin, iktidarı kabul ettirmenin en güçlü aracı olan şiddet, kadını cezalandırarak iktidarın kimin elinde olduğunu göstermeye yarıyor.

Kadının koşulsuz itaatine dayalı, iktidara hizmet görevi odaklı toplumsal yeniden yapılanma, kadınların haklarında ve özgürlüklerinde ısrarcı olmalarıyla sekteye uğruyor. Böylece kadınlar, siyasal gücü elinde bulunduran iktidarların sosyal ve kültürel alanda arzu ettikleri toplumsal yeniden yapılanmayı gerçekleştirmelerinin önüne de bir engel olarak dikiliyor. Bu “engel”in ortadan kaldırılması için her türden saldırının dizginlerinden boşandırılması, kadınlara yönelik şiddetin vahşetinin dozunun artmasına neden oluyor.

Görüyoruz ki iktidarların ekonomik, toplumsal ve siyasal hedefleriyle kadınların yaşamsal haklarının kullanılabilir olması, hak ettikleri hayatın gereklerinin yerine getirilmesi arasında çok doğrudan bir ilişki var. Bu ilişki, bir yandan ülkenin demokratikleşmesi mücadelesine de, bu mücadelenin bir parçası olmakla birlikte özgün talepleri için mücadele eden kadınlara da bir sorumluluk yüklüyor. Kadınların sorunları ve yaşadıklarını gündem etmeden ve görünür kılmadan demokrasi mücadelesi verilemeyeceğini bilerek, kadınların özgün talepleri ve mücadeleleriyle ülkenin toplam gündemi arasındaki bağın küçümsenmesine izin vermeyerek bu ilişkiyi kurabiliriz.

ZORUNLULUK, SORUMLULUK, BİLİNÇ

Evet, bugün karşımızda olumsuz bir tablo var ama kadın cinayetlerinin artmasına ve vahşileşmesine neden olan koşullar aynı zamanda kadınların sabırlarının da patlama noktasına gelmesine neden olan, kadınları ses çıkarmaya, birlikte mücadele etmeye, kendi yaşamsal sorunlarıyla toplam sorunlar arasında daha açık bağlar kurmaya zorlayan koşullar. Görüyoruz ki bugün kadınlar hayatta kalabilmek için kişisel bir mücadele yürütmek zorunda kalırken, bu zorunluluğu sorumluluğa dönüştürüp bilince çıkararak hem kendi yaşamını hem de bütün bir toplumsal yaşamı değiştirme mücadelesine katılmaya daha açıklar. Ancak bu, kadınların bunu yapabilecekleri araçlara erişmelerini kolaylaştırmakla mümkün. Yani geniş bir örgütlenme ağı ve kadınların kendilerini içinde hissedebilecekleri bir mücadele ekseniyle.

İşte derdimiz bunu yapmak...

NE YAPMALI?

GİDEREK vahşileşirken bir yandan da giderek gündelikleşen, sıradanlaşan, meşrulaşan kadına yönelik şiddet sorununu mücadelemizin en temel gündem maddelerinden biri haline getirmek zorundayız.

1- Kadınların işyerlerinde, mahallelerinde, sokaklarda yaşanan şiddeti tartışmaları için olanaklar yaratmak birincil iş. Her bir tekil olayın farklı bağlantılarını ortaya koyup bunların biz kadınlara ne söylediğini birlikte değerlendirerek, bilgilendirici materyallerle kadınların yaşananlardan haberdar olmalarını sağlayarak, ama en önemlisi kendi bulundukları yerlerde birlikte hareket etmelerinin olanaklarını oluşturarak ilerlemeliyiz. En yereldeki en küçük bir aradalık, kadınların güç bulabilmesinin, güvenle hareket edebilmesinin en büyük dayanağı olmuştur çoğu zaman. Yaşananlar karşısında sadece konuşan ve dertleşen değil, “Ne yapabiliriz” sorusuna da harekete geçerek cevap verebilen bir birliktelik. İhtiyacımız olan bu...

2- Bunun için broşürler, el ilanları, bildiriler, gazete kupürlerinden, yazılardan, bilgilerden oluşan duvar gazeteleri hazırlayarak, kadınların kendi yaşadıklarını anlatacakları yerel mecralar yaratarak ve dergimiz, sitemiz gibi var olan araçlarımızı güçlendirerek kadınların bilgi ve deneyim paylaşımlarını artırmaya ihtiyacımız var.

3- Bugün OHAL koşullarında, kadın hareketinin ortak sözlerini söyleyebildikleri yerel kadın platformların hareket koşulları zorlaştı. Ancak bu zorluğu aşmanın da, olanakların ve katılımın daraldığı yerleri genişletmenin de koşullarından biri şiddet sorununu daha çok gündem etmek, daha çok kadınla buluşmak ve güçlü bir ses çıkarabilmek için neler yapabileceğimizi daha çok tartışmak. Her gün pek çok kentten, ilçeden, mahalleden bir kadın cinayeti, çocuk istismarı, şiddet haberi gelirken, o kentin, ilçenin, mahallenin kadınları olarak takipte olmak, tepki göstermek esas meselelerimizden biri olmalı. Çünkü bu, hem bir arada hareket edebilmemizin, hem de henüz bu birliğin içinde yer almayan kadınlarla genişlememizin yollarından biri.

KADINLARIN ŞİDDETE KARŞI MÜCADELESİNİN ZEMİNİ

YALNIZCA Türkiye’de değil, bütün dünyada kadınlar, şiddetin giderek vahşileşen ve kanıksatılmaya çalışan boyutlarıyla mücadele için birlikte hareket etmenin yol ve yöntemlerini bulmaya çalışıyor. Hatta kimi zaman, büyük toplumsal hareketlerin ve geniş katılımlı, gündem değiştirici eylemlerin sürükleyicileri oluyorlar.

Bu eylemlerde ve örgütlenmelerde en dikkat çekici olgu, şiddete karşı mücadelenin çalışma yaşamının güvencesizleştirilmesi, ağırlaşan yaşam koşulları ve ücret eşitsizliğine karşı mücadeleyle birleştirilmesi. Aynı zamanda homofobi, transfobi ve ırkçı göç politikasının reddedilmesi, ırkçılığa, emperyalizme, heteroseksizme ve neoliberalizme karşı çıkan bir eksende yürütülmesi.

Bu bize, kadına yönelik her türden şiddeti, kadınları yaşamın her alanında bağımlı ve “kullanışlı” hale getirmeye çalışan kapitalist düzenle birlikte tartışma gereğini gösteriyor. Şiddeti kapitalizmin geldiği aşamada kadınların hayatına nasıl kast ettiğiyle birlikte almak, basitçe “kadına yönelik şiddetin sorumlusu kapitalizm” demek değildir. Yükselen ve emekçi karakteri daha belirginleşen kadın hareketi, şiddet karşıtı mücadelenin eksenini ve taleplerini neoliberal dünyanın yarattığı yıkımın içinden süzerek belirliyor artık. Gücünü kapitalizmin yarattığı eşitsizliğin, adaletsizliğin, sömürünün, şiddetin ağır sonuçlarına artık daha fazla katlanmak istemeyen geniş kadın kitlelerinin başka bir yaşam hayali ve talebinden alıyor. Bugün kadınların şiddetsiz bir yaşam talebinin insanca bir yaşam, eşitlik, özgürlük, hayatlarına ve bedenlerine ilişkin kararları bağımsız bir biçimde alma, güvenceli iş ve gelecek talepleriyle kopmaz bağları olan talepler olduğu daha açık hale geldi. İşte tam da bu nedenle, bu talepler, bugün kadınların şiddete karşı ortak mücadelesinin zeminini oluşturuyor.

Batmanlı kadınlara ses olun!

Derya ASLAN
Batman DTK Kadın Komisyonu Temsilcisi

Batman'da kadın olmaya dair bir şeyler söylemek gerekirse öncelikle şunu söylemeliyim; ben şehirleri insanlara benzetenlerdenim, bu yüzden Batman benim için cinsiyet olarak eril bir şehir. Erilliği her tarafında hissetmek mümkün. Caddeler, sokaklar, parklar, tüm şehir adeta erkeğe göre tasarlanmış. Bunun yanı sıra kadınların bu şehirde nefes alabileceği bir alan yok. Dışarıya çıkmak isteyen kadının gidebileceği bir alan yok, çünkü caddeler, parklar erkek tarafından gasp edilmiş durumda. Hâl böyle olunca da kadın evden dışarı çıkamayan, adeta hapis hayatı yaşayan bir konuma düşüyor. Sosyal hayatın içine karışan bir kadın varsa o da her türlü baskıya maruz kalıyor. Mevcut iktidarın söylemleri gibi söylemlerle giyim kuşam, oturması kalkması dışarıdan müdahaleye açık bir durum haline geliyor ne yazık ki.

KENDİ SESİNDE BOĞULAN KADINLARIN İNTİHAR ETTİĞİ KENT

Son bir aydır Batman'ın gündeminde sistematik bir fuhuş ve istismar olayı var. Yaşları 14 ila 16 arasında değişen çocuklara tecavüz edip görüntülerini çekerek, çocukları bu görüntüler üzerinden tehdit edip fuhşa zorlayan bir çete olayı yaşadık. Bu olayda Batman'ın önde gelen isimlerinin de olduğu yaklaşık 30 kişinin ismi geçiyor. 4 kişinin ifadesinin alınmasının ardından tutuklandığı, geri kalanların kefaletle serbest bırakıldığını öğrendik.
Daha sonra kefaletle serbest bırakmanın olmadığına dair savcılık açıklama yaptı. Bu kadar bilgi kirliliğinin olduğu bir ortamda nasıl inanacağız?

Mahallelere gittiğimizde ise yaşamın gerisine itilmiş kadınların sessizliğine tanıklık ettik. Kadınlar çocuğunun adı yaşanılan olayda geçmesine rağmen destek önerilerimizi kabul etmedi. 'Adımız duyulmasın' tepkisiyle yaklaştı. Kadınlarda korkuyu o kadar net görebiliyordunuz ki! Üzücü olan bu korkudan ziyade, geçmişte bir kavga olsa tülbendini yere atıp kavgayı bitiren toplumun en önünde cesaret veren kadının içerisine düştüğü bu çaresizliği görmek oldu. Batman, sesi içerisinde boğulan kadınların bedenlerini Batman çayına attığı, kadının ne evde ne yaşamda adı olmayan kentti. Aile içi şiddetin ve ensest olaylarının çok yaşandığı bu kentte hakim olan dışarıdan kimsenin evinin içerisinde yaşanılanları bilmesini istemediği kapalılık hali çözümü de oldukça zorlaştırıyor. Sistematik bir fuhuş olayı yaşadık. Bu olayın insanların kendi kaderleriyle baş başa bırakıldığı göç mahallerinde yaşanması ayrıca üzerinde düşünülmesi gereken bir durum. Bir diğer kaygı duyduğumuz durum ise bu türden olaylarda ülkede işlemeyen adalet sistemi. Suçluları cezalandırmayan, böylelikle benzer olayların yaşanmasına yol açan adalet sistemi. Kadın kurumlarının KHK'ler ile kapatılması bunun yolunu açtı çünkü kadınların gidip sorununu anlatacağı bir alanları kalmadı. Zaten ev içerisine hapsedilmiş bir gündelik yaşam sürüyor, böyle olunca da gidebileceği yer kalmıyor kadına. Ayrıca bu konuda biz Batman'daki kadınların da bu konuda özeleştiri vermesi gerekiyor. Mahallelerde oturan ailelerin bunlara ses çıkarmamalarının nedenleri üzerine hepimizin oturup düşünmesi gerekiyor. Kadınların korktukları, cesaretle üzerine gidemedikleri bu olayda bizler kadınların yanında ne kadar olabildik? Geçmişte sokağında biri kötü bir şey yaptığı zaman bütün mahalleli onu aforoz ederdi, bizi yerimizden yurdumuzdan eden baskı ve savaş politikaları sonucu yaşanılan olaylara tepki veremez hale geldik. Bundan dolayı bu fuhuş ve tecavüzler yaşandı ve bundan sonra çocuklarımız için bizler ne yapmalıyız ona yoğunlaşmamız gerek. Çocuklarımız hiçbir zaman kendini yalnız hissetmemeli, onları korumak birinci görevimiz. Batman'da buna benzer olayların bir daha yaşanmaması için biz kadınlar elimizden gelenin fazlasını yapmayı hazırız. Bütün kadınlardan Batmanlı kadınlara ses olmasını ve bizleri yalnız bırakmamasını istiyoruz.

90'LARDAN BUGÜNE NE DEĞİŞTİ?

BATMAN 90'lı yıllarda çok göç almış bir şehir, aynı zamanda son süreçte bölgede yaşanan savaş ile birlikte Ortadoğu'dan ve Suriye'den gelen mültecilerle beraber daha fazla göçe maruz kaldı. Yaşanan göçle beraber bölgede ve Batman'da çok ciddi ekonomik sıkıntılar da yaşanmaya başladı. Bu ekonomik sıkıntılardan kaynaklı aile içi şiddetten tutun psikolojik sorunlara kadar birçok sorun ortaya çıktı. Yaşanan bu şiddetten ve psikolojik sorunlardan nasibini en çok da çocuklar ve kadınlar alıyor. Batman'da bunu çok bariz görmemiz mümkün.

Batman'da geçen ay yerel gazetelerden birinde Batmanlı bir iş adamının röportajını okudum, yöneltilen soru şuydu: 'Batman'da sizi en çok rahatsız eden nedir?' Cevap olarak şöyle diyor iş adamı: 'Beni en çok rahatsız eden genç kadınların yırtık kot giymesi.'

Batman 90'lı yıllarda kadın intiharlarının çok yaşandığı bir kent. Bu intihar olaylarına baktığımızda kadınların erkek tarafından katledilerek intihar süsü verildiği birçok olay yaşandı. Şu anda devletin bölgede yürüttüğü asimilasyon, yok sayma ve duyarsızlaştırma politikaları kadın kimliği üzerinden bölge halkı üzerinde denenmeye başlandı.

BU DAVA CEZASIZLIKLA SONUÇLANMAYACAK!

Gizemli tıkırtı ve iki komşunun diyaloğu

Yasemin AKPINAR
Tuzla/ İstanbul

Her gece aynı saatte üst kattan gelen tıkırtı sesi hem çok rahatsız edici hem de merak uyandırıcıydı. Üst katıma yeni taşınan komşumla bir türlü fırsat bulup tanışamamıştım. Yorucu bir günün sonunda nihayet tanıştık. Size kısaca tanışmamızı anlatayım. Ben bütün kadınların ortak derdi olan yaz temizliğini yeni bitirmiştim. Bir baktım ki yeni temizlediğim balkona yukarıdan halılar sarkıltılmış. Üst kata doğru seslenip biraz sitem ettim. O da çok üzüldü. İlk başta biraz gergin başlamış olsak da sonrasında herşey tatlıya bağlandı.

Sohbet ilerledikçe evlerinden her gece aynı saatte gelen gizemli tıkırtıyı sordum. Komşum sesin dikiş makinesinden olduğunu söyledi. Bana "Ya sen hiç rahatsız olmuyor musun? Bir çok komşu rahatsız oldu ve kapıya dayandı. Ama ben çalışıyorum, dikiş dikiyorum" dedi. "Neden gece o saatte peki" diye sorduğumda ise eve katkı olsun diye eşinden gizli çalıştığını söyledi. Eşi çalışmasına karşı çıktığı için o da eşi gece vardiyasında çalıştığında dikiş yapıyormuş. Gündüzleri de fırsat buldukça çalışıyormuş. Makineden çıkan gürültüden dolayı bizi rahatsız ettiğini düşündüğü için de sabahları benim yerime binanın merdivenlerini temizlediğini anlattı. Kısa sürede yakın bir komşu ve arkadaş olduk. Sohbetimizin sonuna doğru "Ben aslında kötü bir şey yapmıyorum. Eşimden gizli gizli iş yapmak içime sinmiyor ama ne yapabilirim? Onun maaşı geçinmemize yetmiyor. Böyle bir yola girmemin tek nedeni geçim sıkıntısı" diyor.

Adile DOĞAN
Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği Başkanı

Basında yer alan "Tuzla'ya bağlı Aydınlı mahallesinde Ayşegül D. boşanmak istediği eşi tarafından çalıştığı işyerinde silahlı saldırıya uğradı" haberinin ardından tanıştık Ayşegül'le. Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği olarak vurulan kadın arkadaşımızla hem dayanışmak hem de yardımcı olmak için olayın yaşandığı Aydınlı mahallesine gittik. Mahalleliden ve esnaftan yaşananlarla ilgili bilgi almaya çalıştık. İlk başta hergün medyada karşılaştığımız kadına yönelik şiddet haberlerinden biri gibi görünse de aslında 11 yaşındaki kızını 2 yıldır istismar eden kocasının, Ayşegül şikayetini geri çekmediği için onu öldürmek istediğini öğrendik. Aynı mahallede yaşayıp olayı hiç duymayanlarla ya da yaşananlara inanmayıp "Valla adam çok iyiydi çocuklarını çok severdi. O kadar zeki bir çocuk nasıl oldu da sustu? Annesi ezberletmiş o adam öyle şey yapmaz", "siz bilmiyorsunuz işler karışık, bence hiç bulaşmayın" diyenler de oldu. Kadına ve çocuklara yönelik şiddet ve istismara karşı mücadele ederken benzer cümlelerle maalesef çok kez karşılaştık. Bu yaşanılan istismar olayında da çıkarıldığı mahkemede istismarcı babanın ceza almaması ve serbest bırakılması bu söylemleri destekliyordu.

SORULARIMIZ VAR!

Ayşegül yaşadığı şiddetin izlerini hala vücudunda taşıyor. Çünkü kaldırıldığı hastaneden zararı olmadığı söylenerek vücudunda 3 kurşunla taburcu edilmiş. Ayşegül'ü ziyaret ettiğimizde konuşmakta zorlanıyordu. İki çocuğunu da devlet koruma altına almış ve iki farklı yurda yerleştirmişti. Ayşegül ağlıyor ve "oğlum bir tarafta, kızım bir tarafta" diyordu. Ayşegül 20 yıldır düzenli olarak eşinden şiddet gördüğünü ama bir şekilde çocuklarının düzeni bozulmasın diye sessiz kaldığını söylüyordu. Evi yuva yapmak için yıllarca çalışmış, uğraşmış ama karşılığında hep aşağılanma ve şiddet görmüş. "Kendim için sustum. Ama kızım için dünyayı yakarım" diyor Ayşegül. "Ben gece geç saatlere kadar çalışıyordum. Nereden bilebilirdim ki; baba kızına bunu yapacak ? Duyduğumda kahrımdan öldüm" diyor. Ayşegül adalet ararken neredeyse suçlu ilan edildiğini anlatıyordu. O anlattıkça aklımızda cevabını merak ettiğimiz bir çok soru vardı. Nasıl olur da Ayşegül'ün ve çocuklarının hayatı tehlike altındayken "bu sıradan bir dava" denilerek geç bir tarihe duruşma erteleniyordu? Ve bu yaşadıkları yetmezmiş gibi tacizci babaya ev hapsi verilebiliyordu? İstismarcı tutuksuz yargılanırken tacize uğrayan çocuğun psikolojisi düşünülmeden nasıl annesinden alınıp yurda gönderiliyor?

DAYANIŞMA BÜYÜRSE CEZASIZLIK OLMAZ

Ayşegül ve çocuklarının yaşadıklarında da yasaların gerektiği gibi uygulanmadığını bir kez daha gördük. Erkek egemen yargı sisteminin tecavüz, şiddet ve kadın katliamı davalarında uygulanan iyi hal indirimleri, gerçekte kadına yönelik şiddetin toplumda yeniden meşrulaştırılmasına sebep oluyor.

Bu olumsuzluklara rağmen kadınlar olarak birlikte mücadele ederek istismarcıların ve katillerin indirim almasını önüne geçebiliyoruz. İlk başta da söylediğimiz gibi Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği olarak Ayşegül'le dayanışma içinde olmaya devam edeceğiz.Tüm kadınları da Ayşegül'le dayanışmaya ve 11 yaşındaki kız çocuğunu koruyamayan yasalara karşı birlikte mücadele etmeye çağırıyoruz.

Hayatın iplerini kendi ellerine alan Nurten'e kulak verin

Ebru ÜNAL
Maltepe/ İstanbul

Bir şiddet ve o şiddetin içerisinden tek başına sıyrılıp ayağa kalkan bir kadın hikayesi daha. Nurten'in yüzünde vakur bir gülümseme hayata karşı 'Ben kazandım' diye.

Nurten ile Gülsuyu Gülensu Kadın Dayanışma Derneğinde ara ara görüşebiliyorduk. Onunla bir çay sohbeti esnasında hayat mücadelesini bizimle paylaşmasını istedim. O da bize hikayesini anlattı. Çok zor bir yaşantısı olduğu yüzündeki her bir çizgiden anlaşılıyordu. Şu an sadece 42 yaşında olan Nurten büyük zorluklarla tek başına baş eden, ayakta kalan, bunu kadın gücüyle başaran nice kadınlardan biriydi. O içimizden biri... Direngen bir kadın...

O anlattı ben yazdım. İşte onun cümleleriyle bir kadının ayakta kalma ve güçlenme hikayesi:

EVDE, MUTFAKTA KULLANILACAK BİR EŞYA OLMUŞUM

Ben küçük bir köyde doğdum. Yoklukta büyüdüm ama mutluydum. Anne ve babamın sevgisi vardı. En büyük hatam evlilik oldu, tabii ki de isteyerek olmadı. 17 yaşımda babamın kararı ile evlendirilmek istendim. Karşı durmaya çalışsam da babamı durduramadım. Belki okuma şansım olsaydı daha güçlü bir şekilde babamın kararına karşı çıkabilirdim. Ama köyde oturunca ilkokulu ancak bitirebilmiştim. Çünkü kız çocuklarının okuması -hele de ilçeye uzağa gönderilerek- mümkün değildi. Sonuçta istemediğim bir insanla zorla evlendirildim ve 18 yaşımda ilk çocuğum oldu. 18 senelik evliliğimin ilk 10 senesi onun ailesiyle kalabalık bir şekilde yaşamak durumunda kaldık. Ayrıldıktan sonra o kadar dayak, açlık, tehdit her türlü şiddete maruz kaldım ki... Beni severek evlilik yapan adam bana yapmadığını bırakmadı. Ama 4 çocuğum olmuştu ve bu çocuklarla yalnız başıma ne yaparım nasıl bir kurtuluş yolu bulurum, gecelerce düşünüyordum. Sanki bir bataklığın içinde çırpındıkça daha çok batıyordum. Adam çalışmıyor, eve ekmek getirmiyor. Çoluk çocuk aç. Benim çalışmam yasak niye 'çünkü kadınlar çalışamaz!' Kadın onların gözünde bir eşya, araç, 'Ben bunu evimde kullanırım, mutfağımda kullanırım'... Ama erkek ne yaparsa yapsın haklı, namuslu! Ama bir kadının dışarı çıkması kötü, işe gitmesi kötü görülüyor. İşte bizim toplumumuzun kaybetmesi hep bundan.

KENDİME BULDUĞUM ÇÖZÜM

Ben bir karar aldım ama tabii karardan önce yaşamımdan bile vazgeçecek noktaya gelmiştim. Oysa çözümü ölüm değilmiş. Sildim hayatımdan bu insanı ve çocuklarım için mücadele etmeye başladım. Yeni bir sayfa açtım. Çocuklarımı alarak ayrıldım evden. Sadece üstümdeki elbise ile... Benim olan, emeğimle her şeyini yarattığım evden bir iğne almama müsaade etmedi. Ayrıldığımda oğlum 6 yaşındaydı, kızımın biri ilkokul 5, en büyüğüm liseye gidiyordu. 3 çocuğum benimle geldi. Biri babayla kaldı. Ve böylece mücadele vermeye başladım. Ailem sahip çıktı, onların yanına geldim. Çocuklarımın psikolojisi çok bozulmuştu. Çünkü yaşadığımı şiddet onların gözünün önünde oluyordu. Oğlumu okula yazdırmam lazımdı. Köylerde o zaman okul yoktu, ilçede ev tutmak zorunda kaldım. Oğlumu okula yazdırdım. Ama çalışma hayatım yok. Nasıl para kazanacağım, nasıl geçineceğim diye kendimi yiyip bitirdim. Çünkü ülkemizde öyle şartlar var ki ilkokul mezununa iş yok. Sakat insana iş yok. Bu şartlarla insanları kötü yola zorluyorsun. Ya da erkeğin her yaptığına katlanmak zorunda kalıyorsun. Ama ben bunlara karşı direndim. Bugün çalıştım evime ekmek getirdim, yarın ekmek bulabilecek miyim bilmeden...

İLÇEDEN İLE DEĞİŞMEYEN ÇİLE

Bu acılar beni çok güçlendirdi. Ve hiç kimsenin eline bakmadan çocuklarımı büyüttüm. Eğer bir kadın isterse bir erkekten çok güçlüdür. Bunu yaşayarak gördüm. İlk dönemde toplum baskısı ile iş bulmakta çok zorlandım. Toplumda kadınların çalışmasına kötü gözle bakılıyor ya, ben de ne yapayım bir pastane ile anlaştım. Evde tatlı yaptım, börek açtım, götürdüm sattım. Ben pastanede çalışsaydım, insanların bakış açıları çok farklı olacaktı. Hep geçici ve sigortasız işlerde 6 sene çalıştım. 2000'li yıllarda çok düşük ücretlerle okulda çalıştım, cem evinde çalıştım, lokantada çalıştım. Tanıdık birinin yanında olduğu için tepkilere karşı durabildim. Bu şekilde hayat mücadelesi verdim. Daha sonra İstanbul'a taşındım. Buraya geldiğimde de aslında kadınlara bakış açısı, toplumdaki yargılar değişmedi. İş alternatifleri daha çoktu küçük bir ilçeye göre ama her yere girip çalışamazsın. Güvenilir bir yer bulmakta çok zorlandığım, işsiz kalıp aç kaldığım zamanlar çok oldu. Çok fazla insan iş aradığı için işsizlik kullanılıyor ve ücretler bu yüzden çok düşük oluyor. Bir de bu torpil meselesi var. Her gittiğin yerde tanıdık olması lazım. Yoksa düzgün bir işe giremezsin. Kaymakamlıklara yardımlar için insanlar gider başvurur, ben sadece iş istedim. Çünkü bana yapılan yardım benim kiramı ödememe fayda sağlamayacaktı. Elim ayağım tutuyor, o zaman 34 yaşındaydım. İş yok denip gönderildim. Aradan zaman geçiyor, bakıyorsun eleman alımı olmuş. Eşitlik varsa neden kadınlara öncelik tanınmıyor? Yani hem devletten hem erkeklerden çekiyorsun. Türkiye'de kadınlara bakış açısı bu olduğu sürece, bir eşya mal olarak görüldüğü sürece toplumun ilerlemesi mümkün değil.

O dönemde komşum beni bir fabrikaya işe aldırdı. Aldığım parayla ancak kiramı ödeyebildim, yakacak alamadım. Sobada ısıttığım suları pet şişelere koyarak çocuklarımı ısıttım. Muhtarlığa başvurdum yardım için, evi olan, durumu benden daha iyi olanlar yardım alıyordu, ikinci üçüncü gitmemde zorla yardım alabildim. Bu sefer yakacak aldım, sobam var ama sobanın borusu yoktu. Çalışıyordum ama maaşımı düzgün alamıyordum. Yine bir arkadaşım yardımcı oldu. Bu kadar zorluklarla ayakta durmaya çalıştım.

KADINLARA BİR DİYECEĞİM VAR...

Buradan sizin aracılığınızla bütün kadınlara şunu söylemek isterim ki okusunlar, kendi ayaklarının üstünde durmak için bu şart. Gerçi okusan da bu zamanda hiçbir şey kolay olmuyor ama yine de bir nebze fayda sağlar. Evlilik kararlarını bunların üzerinden iyi düşünerek karar versinler. Duygusal olarak kararlar almak hayatımızı çok etkiliyor. Mantıklı olarak karar vermeliler. İlla ki kimse kimseyi tam olarak tanıyamaz. Ama saygı ve anlayış olan bir ilişkide aç da kalsan mutlu olmayı başarabilirsin. Özellikle de kız çocuklarının erken yaşta evlenmelerini engellemek gerekiyor. Evliliği bir çıkmazdan çözüm olarak görmemek lazım. Buna toplumun da müsaade etmemesi lazım, tepki göstermesi lazım.

Kadınların birbirine desteği çok önemlidir. Dernekteki arkadaşların bu anlamda dayanışma içinde, sorunlara hep birlikte çözüm aramaya çalışmaları, sosyal etkinlikler ve kurslar yapmaları çok güzel. Ben her zaman katılamasam da arada gelmeye çalışıyorum. Aslında çok istiyorum özellikle koroya katılmayı ama yine toplumun çocuklarımın baskısı ile onlara yetişmek için kendim için bir şeyler yapmaya pek zaman bulamıyorum. Bundan sonra daha fazla gelmek için elimden geleni yapacağım.

Hayatın gerçekliği: Antabus

Elif BAYDUR
Kadıköy/ İstanbul

Seray Şahiner'in aynı isimli kitabından uyarlanan Antabus oyununu Nihal Yalçın oyunculuğuyla Kadıköy Moda Sahnesi'nde 21 kadın, 4 erkek arkadaşımızla izlemeye gittik. Oyun İstanbul'a göç eden bir ailenin genç kızı Leyla Taşçı'nın yaşadıklarını konu ediyordu. İstanbul'a köyünden göçen bir aile, bir kadın.. Peki vasıfsız bir kadın ne yapar? Eş-dost, konu-komşu tavsiyesi, evin yakınlığı, meslek öğrenme ihtimali derken birçok kadın konfeksiyonda işe başlar. Giydiğimiz tüm elbiseler, tişörtler, pantolonlar, gömlekler… Bunların imalatında bir kadının hayatı nasıl değişir ki? Nihal Yalçın, oyunculuğuyla hayata dokunup öyle bir oyunu sergiledi ki, bir kez daha anladık tekstil işçisi kadınların yaşam zorluğunu. Hem güldürdü, hem yüzleştirdi kendimizle, hem ağlattı bizi. Ama en çok da işçi sınıfının mücadelesine, kadın mücadelesine olan inancımızın ne kadar önemli olduğunu bir kez daha gösterdi. Moda Sahne'de bir Leyla Taşçı'nın hikayesini bir de izleyicilerin hıçkırık seslerini dinledik ve dedik ki "'Ne kadar yaralı, ama güçlü kadın varmış, işte hepsi burada!"

Gitmeden önce oyun hakkında bildiğim, tekstil işçisi bir kadının yaşam mücadelesini anlatan etkileyici bir oyun olduğuydu. Sonra antabus kelimesinin aslında alkol tedavisinde kullanılan bir ilaç olduğunu öğrendim. Akabinde yanımda oturan kadın yoldaşımın geçmişte eski eşine tıpkı oyundaki gibi antabusu verdiğini öğrendim. Bu oyun bana sadece bir kadının yaşam zorluğunu, yaşama direncini göstermedi. Aynı zamanda yeni tanıştığım veya yıllardır arkadaşım, yoldaşım olan kadınların da hayatlarını paylaşmamı sağladı. Ne gariptir ki yanı başımızda olan kadınların hayatlarını bir tiyatro oyununun çıkışında içtiğimiz çayın sohbetiyle öğreniyoruz. Her birimiz mücadelemizi neden bu kadar sımsıkı tuttuğumuzu ve kazanana kadar bırakmayacağımızı anlıyoruz.

Ağlayan ama ardından gülen, düşen ama daha sağlam ayağa kalkan tüm işçi, emekçi kadınlara "Kadıköy Her Şey" grubundan bolca selamlar iletiyoruz ve bizlerin hissettiklerini sizlere aktarıyoruz. En son diyoruz ki; "Antabus" oyununa gitmeyen kalmasın...

GÜL GÜLER: Oyun mükemmeldi. Bu coğrafyada acıyı, tecavüzü ve şiddeti yaşayıp hâlâ hayata tutunmayı başaran kadın direnci; bunlara rağmen gülümsemeyi bırakmayan kadınlar... Ben, alkolik bir kocanın şiddetini gören bir kadın olarak kendi hayatımı izledim. Kah güldüm, kah hıçkırıklara boğuldum. En güzeli de omzumda hep kadın yoldaşlarımın eli vardı. Ne olursa olsun, ne yaşarsak yaşayalım kazanana kadar mücadelemize devam edeceğim.

MERVE ALTURAN: Her bir parçasında bazen ufak ufak bazen tamamen kendimi buldum. Tokat gibi suratıma çarptı. Bazen tekmeledi. Bazen de ayağa tekrar kaldırdı. Gerçek bir oyundu.

SEDEF AKÇAY: Hayatın içinden demeye utanacağım bir oyundu. Çünkü hayatın tam anlamıyla kendisiydi. Her kadın kendinden bir parça bulacaktır mutlaka. Acıyı gösterme biçimi o kadar saf ve olağan ki rahatça hissedebiliyorsun sen de. Sahne ötesi bir oyundu.

MELİKE GÜLENÇ: Babaannemi, annemi ve kendimi gördüm sahnede. Hepimizden birer parça. Senden, benden, ondan...

RABİA: Ben de genç bir tekstil işçisi kadınım. Lisede tekstil okudum. Üniversitede moda tasarım bölümünden mezun oldum. O kadar hayatın içindendi ki ne hissettiğimi anlatamıyorum gerçekten, çok ağır ve gerçekti.

SEDA BENLİ: İnsanın kendi yaşamını bir sahnede izliyor olması çok tuhaf. Antabus'u izlerken kendimi izlediğimi fark ettim. Ve oyunun 20. dakikasında bağırarak salonu terk etmek istedim. Çünkü bazı şeyleri görmezden gelerek yaşamak bizim yaptığımız en iyi şey! Geçmişimizi unutarak yaşıyoruz ve geleceğimizi de. Oyun kendi korkunç geçmişimi de gözümün önüne koydu. Her yer karanlık, tek bir ışık var. O da Leyla Taşcı. Leyla Taşçı benim! Leyla Taşçı benim gençliğim! Leyla Taşçı benim çocukluğum! Yalnız ben yaşıyorum sanıyordum. Meğersem bizim kaderimizmiş hayatımızın bir döneminde Leyla Taşçı olmak. Kaderine boyun eğip yaşayanlardan olmayalım! Kimse olmasın! Uzanabildiğimiz her yere uzanalım. Dokunduğumuz her yer çiçek açsın. Bahar olalım! İnsanı, yaşamayı, var olan her şeyi en yüce duygularla sevelim. Çünkü sevmekten başka çaremiz yok!

GÜLAY TERZİ: Antabus oyunu biz kadınların yaşadıkları sorunları, acıları, çaresizliği, tacizi, yine biz kadınların suratına bir tokat gibi çarpan etkileyici bir oyundu. Leyla Taşçı'nın yaşadığı tecavüzü anlatırken hissettiği tedirginliği herhalde bu ülkede yaşamamış kadın yoktur ne yazık ki! Tek kişilik bu oyunda devleşen bir kadın vardı sahnede. Kadınların yaşamlarının ve ölümlerinin 3. sayfa haberlerinden daha fazlası olduğunu her repliği kanıtlar nitelikteydi.

GAMZE PEKAL: Oyun çok gerçekçiydi. Kadınların maruz kaldığı cinsel saldırıları erkek hegemonyasını çok net anlatıyordu. Leyla karakterinin bu toplumda kadın olma hikayesi aile içinde başlıyor. Abileri, babası onun özgürlük alanını belirliyor. Benim dikkatimi çeken işin içine para girince o en muhafazakâr babalar, abilerin kadın üzerinden neler planlayabildikleri. Evlendikten sonra da ona biçilmiş rol dışında bir şans verilmemesi, tecavüzün gizlenmesi. Leyla Taşçı'nın kendi kızı için ise istediği çok bir şey değil! "Dayak yemesin, istediğiyle evlensin, o bile yeter" düşüncesi beni çok etkiledi. İzleyen bütün kadınlar bir gün bir yerde yaşadığı bir şey buldu oyunda.

İZEL: Nihal Yalçın tek başına sergilediği bu mükemmel kara mizahla bize toplumda kadının yaşadığı zorlukları, direnişlerini hatta direnemeyişlerini anlattı, gözden kaçırdığımız bazı noktalara değinerek kadının içinden çıkılamayan çaresizliğini çok içten ve açık şekilde sergiledi. 1.5 saatlik oyunuyla beni derinden etkilemeyi başardı. Görüp de susmamak, işitip de bir kenara atmamak gerek bazı çığlıkları. Bunu bize güzel bir şekilde hatırlattığı için kendisine teşekkür ederiz.

ASUMAN ERSOY: Ben 40 yıllık tekstil işçisiyim, makineciydim. Çocukluğumda biraz daha rahat yaşayabilmek için başladığım tekstil hayatından emekli oldum. Tabii emekli oldum demekle olmak arasındaki farklılığı hepiniz çok iyi bilirsiniz. Ne hikayeler biriktirdim, ne zorluklar gördüm, geçirdim. Aralarda güldüm, eğlendim. Konfeksiyona başlamadan önce her tür şarkı dinlerdim. Konfeksiyoncu oldum sadece arabesk dinlemeye başladım. O zamanlar çok normal geliyordu. Ama şimdi oyunu izledikten sonra bir durup geçmişe baktım. Neden sadece saygıdeğer Müslüm Baba dinlemişiz ki? Şimdi anlıyorum! Arkamdaki singer makinesinde çalışan kadın arkadaşımı, overlokta çalışan kadın arkadaşımı, ortacı olan o genç çocuğu. Şimdi onların bakışlarını gözümde çok daha net oluşturuyorum. Diyecek, konuşacak çok şey var ama asıl söylemek istediğim, kurtuluşumuzun tekstil işçisi kadınlardan ve tüm işçi kadınlarından doğacağıdır. Herkese bolca selamlar...

İKİ SAATLİK OKUL YOLU HEM CEBİ YAKIYOR HEM DE RUHU!

Gizem Yonca ULUTAŞ

Kadına taciz gün geçtikçe büyümekte. Evde, okulda, işte hatta otobüste. Yani bulunduğumuz her yerde. Fiziksel olarak tacize uğramasak da psikolojik baskılara uğrayabiliyoruz. Hatta bu otobüslerde bile başımıza gelebiliyor. Okula gitmek için otobüse bindiğimizde üzerimizdeki bakışlardan kurtulmak için otobüsün en arkasına geçiyoruz ya da kulaklığımızı takıyoruz kötü sözleri duymamak için. Peki iki saatlik bir otobüs yolculuğunda kadınlar neler yaşıyor? Gelin cevabını Kocaeli Üniversitesinde okuyan Dilan ve Şamdan arkadaşımızdan öğrenelim.

OKUMAK İÇİN ÇALIŞMAK ZORUNDA KALAN KADINLAR...

Dilan Eğitim Fakültesinde Türkçe öğretmenliği okuyor. Yıllarca açıktan okumaktan, ailesini ve kendisini geçindirmek için çalışmaktan okula 10 yıl 'gecikmeli' başlamış. Onca sene çalışmanın psikolojisini bozduğunu söyleyen Dilan okulunu bir an önce bitirip mesleğini eline almak istiyor.

Kocaeli Hereke'de oturan ve okula gelmek için 2 saatlik yolu çeken Dilan bu durumu için "Sanki şehirlerarası yolculuk yapıyorum hissine kapılıyorum. Çünkü buradan Bursa'ya da iki saat. Çok ilkel gibi görünüyor şu zamanda. Aylık 150 liranın üzerinde yol harcaması yapıyorum. Çünkü sadece okula değil, aktivetelere de gidip geliyorum. Bunu da kattığında 200 lirayı bulabiliyor yol masrafım." diyor. "Peki bu 200 lira sana nereden geliyor?" dediğimizde ise iç çekip "Burs alıyorum. İlk defa şansım yaver gitti. Bunca zamandır okuyamadım, 10 yıllık bir kaybım vardı. Hem çalıştım, hem de dışarıdan okudum. Bunca zaman sonra burs almaya hakkım vardı zaten. Burs sayesinde çalışmaktan kurtuldum en azından." cevabını veriyor bize. "2 saatlik yola nasıl katlanıyorsun? İlla ki o yolda başına bir şeyler geliyordur. Biraz bahseder misin?" diye sorunca başlıyor anlatmaya. Yolda çok yorulduğunu söylüyor. Bir de o yorulmanın üstüne çok fazla tacize uğradığını ve psikolojik baskı gördüğünü... Yani anlayacağınız Dilan o 2 saatlik yolda hem zaman kaybı hem de stres yaşıyor.

İKİ SAATLİK YOLDA NELER YAŞANIYOR NELER...

Bir diğer arkadaşımız ise Şamdan Kahraman. Kendisi hem üniversitede okuyor hem de üniversitede bir kafede garsonluk yapıyor. "150 liradan fazla yol masrafım var. Okulun kafesinde çalışıyorum, bu maaşla geçiniyorum. Devlet yurdu çıkmadı, ayrıca babam engelli ve dört kardeşim var. Buna rağmen burs çıkmadı."

Şamdan da tıpkı Dilan gibi Antalya'daki olay için tepkili. Ve şunları söylüyor: "O arkadaşımızın dava açması çok güzel bir hareketti. Eğer sessiz kalsaydı bunun üstüne örtü çekecekti ama bunu yapmadı. Kadınlar sesini çıkarmadıkça bastırılıyor." Görüyorsunuz ya iki saatlik bir yolda neler yaşanıyor. Şamdan ve Dilan gibi her gün işe okula gitmeye çalışan bizler tacize tecavüze karşı birlik olmalıyız. Ancak birlik olursak, otobüslerde korkmadan evimize yol alabiliriz.

Tacize karşı çıkmanın bir bedeli varsa...

BİZE derdini anlatan Dilan sonrasında 17 yaşındaki kardeşinin başına gelenleri anlatıyor: "Kardeşim iki keredir tacize uğruyor, saçı açık diye laf atıyorlar. Günaha gireceğini düşünen insanlar var. Antalya'da yaşanan sigaralı taciz olayı belki bir gün Hereke Umuttepe otobüsünde yaşanacak. Yine kardeşim otobüste fiziksel olarak tacize uğramış. Yanındaki adam kardeşimin beline sarılıyor, fakat kardeşim arabanın dolu olmasından dolayı bunu anlamıyor. Kardeşim korkuyor ve sesini çıkaramıyor." Araya giriyorum hemen "Ne düşünüyorsun peki Antalya'daki olay için?" diyerek. "Burada kadın ne kadar ses çıkarırsa şiddetin boyutu da yükselebiliyor. Yani şunu söylemek istiyorum. Kadınlar ses çıkarmalı her türlü tacize ama bunun bir bedeli olduğu bilinmeli." Bedel diyince hemen şaşırıyorum, "Bedelden kastın nedir?" diye soruyorum. Bu kez o da bana "Kadınlar güçlü olmalı diyoruz ama kadınlar bunun bedelsiz olduğunu düşünmemeli. Kadınlar ses çıkarttığında güllük gülistanlık olacak diye bir şey yok, gerçekçi düşünmemiz lazım. Biz ses çıkarttığımızda karşı ses de gelecektir, bizi bastırmaya çalışacaklardır. Ama bu bizi yıldırmamalı. Kardeşimin yaşadığı olayda kardeşim korkmuş ve o psikoloji şu an onun içine yerleşti. Artık toplumdan korkacak. Kardeşim daha 17 yaşında. Eğer ki orada kardeşim tacize karşı tepki gösterseydi belki adam ona fiziksel şiddet bile gösterebilirdi. O psikolojik travmayı tek başımıza yaşayacağımıza bütün kadınların hepsi beraber olmalı. Bir bedel varsa o bedele birlikte karşı gelmeliyiz." cevabını veriyor.

Gazetecilik okuyorum gazetecilik yaptığım için iş bulamıyorum!

Kübra Su LAZ

Kocaeli Üniversitesinde gazetecilik 1. sınıf öğrencisiyim. Artvin Hopa'dan üniversite için geldim. Bir kadın olarak bu yıl burada yaşadığım sorunların sadece bir kısmından bahsedeceğim.

Eylül ayının ortasında geldim buraya, kardeşim ve ben bir yolculuğa başladık. Ben özgür olmak için gerekenlerden birinin ekonomik bağımsızlık olduğunu düşünürüm. Bu yüzden geldikten 2 gün sonra iş bulup çalışmaya başladım ve kardeşimin maddi manevi her şeyini üstüme aldım.

Çalıştığım yerin sahibi hemşehrimdi. Kendi fakültemin içinde küçük bir kantindi. Sonrasında fakültenin hemen aşağısındaki Rast kafede öğrenciler arasında çıkan kavgayı haber yapmaya çalışırken gözaltına alındım. Yanımda bir arkadaşım da vardı. Olaydan sonra çalıştığım kantin sahibiyle ters düştük. Sonra ben olayın çıktığı kafede işe başladım.

Başlayalı bir ay olmuştu ki rektörlük bana ve gözaltına alınan tüm öğrencilere soruşturma açtı. Çalıştığım kafe devlete bağlı olduğundan bu olay duyulunca sorun çıkardılar. Kafe şefi üst birimlerden haber geldiğini, güvenliklerin beni örgüt üyesi olmakla şikayet ettiklerini ve bu yüzden işten çıkmam gerektiğini söyledi.

Ben de fakültedeki kantine geri döndüm. 3 gün çalıştıktan sonra kantin sahibi beni arayıp aslında sadece yardıma çağırdığını, bu yüzden de pazartesi gelmem gerekmediğini söyledi. Aslında olan şuydu: Kantin sahibi çalışanların raporunu verirken fakülte sekreteri ismimi görüp rektörlükten haber geldiğini ve benim orada çalışamayacağımı söylüyor. Bunun üzerine kantin sahibi de beni kibar bir şekilde kovuyor. Öğrencinin iş beğenmediğinden yakınan rektörlük saatine 5 lira almama rağmen canla başla çalışan beni yerleşke içindeki tüm işlerden men ediyor.

Sadece gazetecilik mesleğini icra etmeye çalışan genç bir kadınım. Ancak ülkemizde olduğu gibi yerleşkemizde hiçbir şekilde basın özgürlüğünden bahsedilmez duruma gelindi. Rektörlük ise aslında yapması gereken birçok şey varken çözümü daha 1. sınıf olan bir öğrencinin yoluna taş koymakta bulmuş. Ben sadece yerleşkenin içinde mesleğimi icra etmeye çalışırken bile ne kadar da rahatsız olmuşlar! Haklarımızı da savunurken bu şekilde rahatsız olup hepimizin önüne taş koyarlar. Çünkü haklı olduğumuzun farkındalar. Ve bizim haklarımızı kazanabilme ihtimalimizden bile korkuyorlar.

Bugün işten atılan benim. Bu yarın bir başka arkadaşımızın da başına gelebilir. Ben bu yüzden hiçbir zaman vazgeçmeyeceğim, ta ki tüm kadınlar haklarını kazanana, tüm gazeteciler özgür kalana ve basın-yayın özgürlüğünden gerçek bir şekilde bahsedilinceye kadar. Vazgeçmeyeceğim hepimiz için.

Kıdem tazminatı en çok bize lazım

Ayşe ÖZ

Isıtıp ısıtıp önümüze sürüyorlar kıdem tazminatının fona devrilmesini. Her seferinde de daha önceki hatalarını yapmamaya çalışıyorlar. "Bunu nasıl fazla tepki çekmeden süsleriz, allarız pullarız" diye gayretli reklam çalışmaları var hükümetin.

"Her tepkide geri çekiyorlar ama bu sefer iş ciddi arkadaşlar" diyor metal fabrikasından bir arkadaş. Doğru söylüyor, ne diyelim... Her yerde "Kıdem tazminatı fona devrolacak" diye haberler var. "Bakanlıkların çalışması var, ama daha taslak bitmedi" açıklamalarıyla oyalıyorlar bir yandan. Biz işçiler de bekliyoruz, "Bu sefer nasıl bir şey olacak acaba" diye...

Kadın işçilerin çoğunluğunda kafa karışıklığı var. Türk Metal'in örgütlü olduğu bir fabrikada çalışan 28 yaşındaki Ayşe diyor ki; "Bence iyi bir şey, kimse kıdem tazminatını alamıyordu, ama artık iki ay çalışan da kıdem tazminatını alabilecek. Hem patronda birikeceğine devlette biriksin, devletin paraya ihtiyacı var." Fakat "Devlette değil patronun anlaşacağı bir şirkette tutulacak, devletin denetleme ve gözetleme işi bir önceki taslakta belirtilmediği için çok tepki almıştı" dediğimizde "Solculuk yapmaya gerek yok iyi bir şey bence" diyerek kestirip atıyor.

Tam tersi örnekler de mevcut. 27 yaşında iki çocuk annesi Hande, "Bunu da BES gibi yapıp çarçur edecekler" diye düşünüyor. "Hayır, BES'ten yine kolay çıkmıştık ama bundan, bir kabul edildi mi geri dönüş de yok" diye ekliyor sonra ve "Olan yine bize olacak" diyor.

Bu kafa karışıklığına biraz da sendikalar izin veriyor. Türk-İş'in Genel Başkanı Ergün Atalay'ın bir konuşmasında "Biz biliyoruz birçok işçi kıdem tazminatını alamıyor, bu uygulama bunu sağlarsa destek oluruz. Şu an ortada bir taslak yok, bize gelen bir bilgi de yok, bu yüzden bir şey diyemeyiz ama mevcut olan hakkımızı almaya çalışırlarsa karşılarında dururuz" açıklaması çok yüzeysel ve ne yapacağını bilmeyen bir sendika görüntüsü çiziyor.

Biz sendikacılardan; kıdem tazminatını alamayanlar için işçi ve emekçileri daha çok koruyan düzenlemeler talep etmelerini, işçilerin işten atılmasını sağlayan ve güvencesini ortadan kaldıran fon uygulamasına karşı gerekirse "Ülke çapında greve gideriz" şeklinde konuşmalarını ve uygulamalarını bekliyoruz. Fakat onlar da sanki daha çok kafa karıştırmaya çalışıyorlar gibi.

HÜKÜMET PATRONLARA ÇALIŞIYOR

Kıdem tazminatının fona devredilmesi, iş güvencesini ortadan kaldıracak bir mesele ve bu en çok da kadın işçileri ilgilendiriyor. Biliyoruz ki kriz ya da işyerlerinin küçülmesi durumlarında işten en önce çıkarılan kadın işçiler oluyor. Zaten kadınların çalıştıkları bir yerden emekli olmaları, onu da geçelim uzun yıllar çalışması çok zor. İşe alınırken bile 'Gebe kalmayı düşünüyor musun?' sorularıyla uğraşan kadınlar, hamile kaldığında mobingle, tazminatsız işten atılmalarla karşılaşıyor. Patronlar mevcut uygulamada kıdem tazminatını ödememekte ısrar ediyor. Peki, "Fon biz kadınları nasıl koruyacak?" Aklımızda deli sorular...

'Çok izin alırsan, çok rapor alırsan' diye sürekli işten atılmakla tehdit edilen, 'performansın düşük' gerekçesiyle atılan işçileri, özellikle kadın işçileri koruyucu yasalar ve denetleyen kurumların artması gerekirken son bir hak kırıntımız olan kıdem tazminatının da patronların lehine düzenlenmesinin tek bir anlamı var. Bu hükümet bize, işçilere, kadınlara değil patronlara çalışıyor.

Bir mücadele ağı kurmak ve en önde de işine, geleceğine sahip çıkmak isteyen kadın işçilerin durması gerek. Yoksa atı alan Üsküdar'ı geçer!

HAYIFLANMAMAK İÇİN...

Daha önce duydunuz mu bilmem ama kadın işçilerin şöyle bir hakkı var; Eğer bir kadın işçi evlenir ve işten ayrılmayı isterse ona kıdem tazminatı ödenmesi gerekiyor. Şimdi biz bu hakları bilmiyor ve kullanamıyorken, bir de fona devredilmesi, patronlara peşkeş çekilmesi, kendi kendimize söylenip duracağımız bir şey değil.

Bir mücadele ağı kurmak ve en önde de işine, geleceğine sahip çıkmak isteyen kadın işçilerin durması gerek. Çünkü bizi yedekte tutan, işine geldiği zaman istihdam eden, işine gelmediği zaman kapı dışına koyan patronlara sadece yedek işgücü olmadığımızı, eve ek para götüren yardımcı kadınlar olmadığımızı göstermemiz gerek. Yoksa atı alan Üsküdar'ı geçer ve biz de "bir zamanlar işçi ücretleri çok yüksekti, ahhh nerde o günler" diye hayıflananlar gibi "ahhh bir zamanlar kıdem tazminatı vardı, bizi öyle kolay işten çıkaramıyorlardı" diye hayıflanırız.

Unutmayalım sonra şu anki yaşımızda ve gençliğimizde olamayacağız. Her zaman daha genç olanları tercih edecekler. Bu yüzden kıdem tazminatını fona devredip, zamanla da kaldırıp, bizleri istedikleri zaman işten atarak daha genç, daha ucuz işçiler tercih edilecek.

KIDEM GİDERSE SENDİKALAR DA GİDER

Bu sadece bir işten atılma sorunu değil, işçilerin örgütlülüğünün bozulması ya da hiç örgütlenememesi demek aynı zamanda. Yani sendikaların da çok büyük bir sorunu, sendikaları bitirmenin önü açılacak. O yüzden Türk Metal ve Türk-İş yönetimine sesleniyoruz burdan; İşçinin aidatlarını alıp otellerde fink atmaya benzemez bu iş, kıdem tazminatı giderse siz de gidersiniz...

Tek güvencemizi de elimizden almak istiyorlar

Merhaba Ekmek ve Gül okurları;

Ben tekstilde çalışıyorum. Ekmek ve Gül dergisine daha önce de işyerimizdeki kuralsız çalışmayı ve işçilerin üzerindeki baskıları yazmıştım. Bu mektubumda fona devretmek istedikleri kıdem tazminatını yazacağım.

Benim babam tersaneden emekli. Her akşam annem, babama "Bu akşam da tek parça gelebildin bey" diye takılırdı. Çünkü babamın çalıştığı tersanede çok iş kazası ve iş cinayeti yaşanırdı. Babam da ölümlü kazalardan hep son dakika, tesadüfen kurtulduğunu söylerdi. Bir olumsuz durum olduğunda ya da maddi olarak çok sıkıştıklarında babam "Olsun, tazminatım var, onunla yaparız hallederiz" derdi. Öyle de oldu... Babam tazminatını aldığında annem sanki bütün dertleri çözülmüş gibi mutluydu. Ben tam 8 yıldır aynı yerde canımı dişime takarak üç kuruş için çalışıyorum. İşçilerin hiçbir sorununu çözmeyenler şimdi kazanılmış bütün haklarımıza göz diktiler. Tek güvencemiz olan kıdem tazminatımızı da elimizden almak istiyorlar. Sizin aracılığınızla işçi arkadaşlarıma bir çağrım olacak. Kıdemimizi almak isteyenlere karşı bütün işçi kadınlar olarak daha duyarlı olalım. Tek güvencemizin elimizden alınmaması için birlikte mücadele edelim.

Tekstil işçisi
Tuzla / İSTANBUL

Düşünsenize, bütün işçiler bir hafta iş bırakmış...

Emekli olabileceğimin garantisi var mı?

Ben bir tekstil fabrikasında çalışıyorum. Geçen yıl yine kıdem tazminatının fona devredilmesi tartışılıyordu. 24 yıldan fazla çalışan bir abla vardı işyerinde, 56 yaşında... Sırf kıdem tazminatından olmamak için işyeri ile anlaşma yaparak çıktı. Kadın 24 sene çalışmış, emek vermiş. Emeğini neden bıraksın? Emekliliğine de zaten bir yıl kalmıştı. Belki de daha az. Kalan kısmını evde geçirdi.

Ben de daha önceki çalıştığım işyerinde 56 milyar tazminat aldım. Yıllar geçtikçe iyi para birikiyor. Kiminin kredi borcu oluyor. İşten çıkmak zorunda kalıyorlar. Borçsuz insan mı var? Bazen bakkala bile ekmeği borçlanıyoruz. Kiminin ev, kiminin araba borcu var. Kimi çocuğunu evlendirecek. Çoğu insan ya işyeri ile anlaşıyor ya da primini, 3600 gününü doldurup çıkıyor tazminat için. Hepimiz kaygılıyız. Bizlere fona devredilecek denildi. Parça parça verilecekmiş. Kıdem tazminatımızın ne olacağını bilmiyoruz...

Şu an çalıştığım işyerinde çok eski değilim. Ama uzun yıllar çalışırsam alacağım birikir. Geçenlerde bir kadın arkadaş ile sohbet ediyorduk. Altı yıldır bu işyerinde çalışıyor, kıdemini hesaplattı, 24 bin alacağı varmış. Hamile, işten çıkmayı düşünüyor. Parasız hiç bir şey olmuyor... 24 milyon biz işçiler için büyük para. Birçok ihtiyacı giderir. Benim önceki işyerimden kıdem tazminatımı aldığımda biraz birikmişim vardı, borçsuz ev aldım. Kıdem olmasaydı alamazdım. Çünkü gün geçtikçe biz işçilerin hayatı daha da zorlaşıyor.

Daha önce sendikalı işyerinde çalışıyordum. Sendikanın olduğu yer sendikasız yerden daha iyidir. Şimdi çalıştığım işyerinde sendika yok. Çalışanlar sendikanın ne olduğunu bilmiyorlar. Ne tür haklar kazanacaklarının farkında değil. Üç ayda bir tam ikramiye alsak kötü mü olur? Sendikalı işyerinde çalışırken üç ayda bir tam ikramiye alıyorduk. Cebimizde paramız oluyordu. Şimdi bir liraya muhtaç olduğumuz zamanlar oluyor. 1500 TL maaş yetmiyor. Kira da vermesek yetmiyor. Bir meyve suyu 3 lira. Market, pazar çok pahalı.

Önceki yıllar Ramazan ayında kumanya veriyorlarmış. Şimdi giyim çeki vereceklermiş. Kendi mağzalarından alışveriş yapalım diye... Biz ne yapalım kıyafeti? Belki kıyafete ihtiyacımız yok. Ya senin mağzanda aradığımızı bulamazsak? Bir de bizlerin önceliği karnımızı doyurmak. Ramazanda yemek çeki versinler, ihtiyaçlarımızı alırız.

Kıdem tazminatı kaldırılırsa biz işçilerin hiçbir güvencesi olmayacak. İşten çıkartmalar artacak. Birçoğumuz işten atılma korkusu ile patronun her söylediğine boyun eğeceğiz. İki kişinin işini bir kişiye yaptıracaklar. Kimsenin sesi çıkmayacak. Bir önceki çalıştığım işyerinde her makineye bir toplayıcı vermeleri gerekirken beş makinaya üç kişi bakıyordu. Sekiz saat aynı hareketi yapıyorsun. Bant sistemi olduğundan durup dinleneyim deme şansın da yok. İşte iş kazaları böyle oluyor. Şu an çalıştığımız işyerinde de aynı şey olacak. Az sayıda kişiye çok iş yaptırılacak.

Diyorlar ki 15 yıl çalışman gerekiyor kıdem tazminatımızın bir bölümünü alabilmek için. Geri kalanını emekli olunca alacakmışız... Ben günde iki paket sigara içiyorum. Benim emekli olacak kadar çalışabileceğimin garantisi var mı? Doğanın tabiatı bile değişti. Yediğimiz içtiğimiz her şey hormonlu. İklimler bile değişti. Martta kısa kollu ile işe gittik. Şimdi hırka ile çalışıyoruz.

Biz tazminatımızın işsizlik fonu gibi fona devredilip nereye gittiğini bilmediğimiz bir uygulama istemiyoruz. Kıdem tazminatı bizim hakkımız.

LCW'da çalışan bir kadın işçi
İkitelli / İSTANBUL

"Tabi ya" diyorum "Neden olmasın, bizimle başlar, sonrası gelir belki"... "Senle benle olacak iş değil" diyor. "Niye olmasın" diyorum. "Hemen atarlar bizi de o yüzden" diyor biri, "Bak kıdem de kalkıyormuş"... "Orası hiç belli olmaz" diyorum, "Biz bi birleşelim de!"

Metal İşçisi / KOCAELİ

Merhaba Ekmek ve Gül okurları,

Ben bir otomotiv yan sanayi fabrikasında çalışmaktayım. Sendikasız bir fabrika bizimki ve genelde 30 yaş üstü kadınların çalıştığı, oldukça tempolu bir fabrika. Sizlerle bir günümü paylaşmak istedim bu mektupta.

Her bir insanın derdi farklı diyorlar ya aslında biz işçi kadınların dertleri -yazılan mektupları okuyunca- bir o kadar ortak, bir o kadar aynı.

Referandumdan 5 gün sonrası... Yine fabrikaya gidiyorum. Aynı servis, aynı yol, aynı ağaç, hatta aynı denizi görmekten bunaldığım uzunca bir yol. Hani derler ya git git bitmiyor. Bitmesini de istiyor muyum? Onu da bilmiyorum. Çünkü sonrası daha kötü. 8 saat aynı iş, ayaklarım ve el bileklerimdeki hep aynı ağrı. Zaman zaman dayanılmaz seviyeye ulaşan ağrılar. Hatta acı...

Tüm bunları düşünüp dışarıyı seyrederken bir mesaj geliyor. İşyerinden bir abla. (Siz onu bu mektupta Ayşe abla olarak bilin) Hükümet taraflı bir gazetenin haberi 'kıdem tazminatının' kalktığını müjdeliyormuş, onu yollamış bana. Haberin altına yorum yazmış Ayşe abla "Yeni Türkiye işçilerden başladı" diye. Vurun semeri vurun diye sitemli, kızgın ve oldukça öfkeli. Durmadan yazıyor. Nereye kadar böyle gidecek, diye...

ASLINDA HERKES FARKINDA

Fabrikaya giriyoruz. Herkes bir telaş. Yok, bayram telaşı değil bu. Mecburi telaşlardan. Hemen giyineyim üstümü de bari bir çay içeyim temalı olanından. Koştur koştur giyiniyoruz. Çay ocağında bir çay içip biraz olsun laflamak için. E bir de mevzumuz derin; 'Kıdem tazminatı kalkıyor.'

Çay ocağına vardığımda Ayşe abla yanındakileri de sohbete katmış kıdemi konuşuyorlar. Herkes öfkeli. Şimdi 'evet' diyenler düşünsün diyor Ayşe abla. 'Bence hepimiz düşünelim' diyorum. Aramızdan bir işçi 'E ben evet dedim' diyor, 'Allah biliyor ya elim gitmedi, ama alışkanlık işte...'

Birbirimize kızmanın hiçbir şeyi düzeltmeyeceğinin öyle farkındayız ki... Evet, aslında yazılan çizilen çoğu şeyin farkındayız. Çünkü her gün yaşıyoruz. Her gün sömürülüyor, her gün yoruluyoruz ve hiçbir ay aldığımız para yetmiyor. Farkında olamadığımız şey ise bunun politikadan ayrı olmayışı. Onu da sağ olsun hükümet bize öğretmeye başladı(!) Referandum sonrasında öne sürdükleri bu 'müjdeli proje'nin tesadüf olmadığının herkes farkında. Evet diyeni de, hayır diyeni de...

İŞÇİLER NEDEN HIZLI KONUŞUYOR

Herkes kıdem tazminatına ilişkin bildiklerini anlatıyor. Bir arkadaş hepimize bakıp "Ne kadar hızlı konuştuğumuzun farkında mısınız?" diyor. Hakikaten de öyle, 10 dakikaya sıkıştırmak için ne denli hızlı konuşuyoruz. Bu işe başladıktan sonra birkaç kişi bana hızlı konuşuyorsun demişti. Onu hatırlıyorum o an. Gülüyorum.

Ayşe abla ise kıdeme öyle öfkelenmiş ki... Çok güzel bir öneri getiriyor aslında. "Düşünsenize" diyor, "Bir hafta bütün işçilerin iş bıraktığını, bir hafta bile değil ya iki gün bile nasıl gözlerini korkutur..." Bu öneri beni öyle heyecanlandırıyor ki. "Tabi ya" diyorum "Neden olmasın, bizimle başlar, sonrası gelir belki"... "Senle benle olacak iş değil" diyor. "Niye olmasın" diyorum. "Hemen atarlar bizi de o yüzden" diyor bir işçi, "Bak kıdem de kalkıyormuş"... "Orası hiç belli olmaz" diyorum, "Biz bi birleşelim de!" Hepsi gözünde umut ve korkuyla karışık bana bakıyor.

Sonrasında o umutla çay ocağından Ayşe ablanın yalısına (karşı fabrikaya) bakıp hayaller kurmaya başlıyoruz: En çok da bizim patronun korkusu keyiflendiriyor bizi...

Zil çalışıyor. Tabi bizim hayaller yarım kalıyor. Yalı şimdi tadilatta, havalar biraz daha güzelleşsin çaya çağırıyor bizi Ayşe abla. 10 dakikalık molada ne konuşabilirmişiz ki? Orada denize nazır uzun uzadıya konuşurmuşuz.

Dakikamız bitmiş olabilir, ama hala tartışıyoruz. Lakin müjde haberleri öyle baskın ki 'Bizi etkilemiyormuş, an itibariyle işe başlayanları etkiliyormuş' diyen de var, '1 gün çalışıp alacakmışız tazminatımızı' diyen de. Bütün bir medyanın onlarda olduğunu düşününce bize çok görev düşüyor. İşyerlerimizde daha çok anlatmalı, daha çok tartışmalıyız.

KADINLAR ELBET HESAP SORAR

Kıdem tazminatı işçilerin geleceğe dair umudu ve ellerinde patrona karşı bir kozları! Buna dokunmaya çalışan hükümet işçilerin üretimden gelen gücünü göz ardı ediyor. Belki şu an değil ama omuzlarında bu kadar yük olmasına rağmen bunları konuşmaya başlayan kadınlar elbet birleşecek, elbet hesabını soracak çalınan umutlarının da, geleceklerinin de.

(Ayşe abla yılların işçisi. Kocasının iflasının yükünü omuzlarında taşıyan, çocuğunu göremediği için hat başında çalışırken ağlayan binlerce işçi kadından biri.)

Hayallerimize-hayatlarımıza SAHİP ÇIKALIM

Çalışma bakanı açıkladı; "Kıdem tazminatının fona devredilmesi kanununu pazartesi Meclise getireceğiz. En kısa sürede bu işi halledeceğiz. Artık bir gün bile çalışan işçi de kıdem tazminatını alabilecek..." Ne kadar da işçi sever bir bakan! Ardından hemen ekledi: "İşverenlerimizi üzmeyeceğiz..." Asıl dertleri anlaşıldı!

Kıdem tazminatı hepimizin bildiği gibi çalışanların iş güvencesidir. Çalışma yaşamımızı sonlandırdıktan sonra emeklilik ve işten ayrılma durumunda kuracağımız yeni hayatın hayalidir. Kimimiz kıdem tazminatımızı alınca oğlumuzun-kızımızın düğününü yapmayı hayal ederiz, kimimiz çocukların eğitiminde kullanmayı düşünürüz. Kimimizin ev hayaline destek olacaktır, kimimizin de bir kasabada sakin bir yaşam kurmasının dayanağı olacaktır. En çokta yeni bir iş bulmak mecburiyetinde isek evi geçindirecek zor gün dostudur kıdem tazminatı... Bu hayallerimizin, umudumuzun, mücadele ile kazanılmış hakkımızın elimizden alınmasına izin vermeyelim.

Kıdem tazminatına yönelik saldırılar yeni değil. İşverenler her seçim döneminde kendilerinden oy isteyen partilere, hükümetlere kıdem tazminatının kaldırılması koşulunu dayatıyorlar. Ancak işçiler ve bazı sendikalar, kıdemin tartışma konusu dahi yapılmasına izin vermemiştir. Sermaye sınıfı ve onun temsilcileri olan hükümetler de işçi sınıfı ve sendikaların en pasif, en örgütsüz olduğu zamanı beklemişlerdir hep. Yani bugün bu kadar iştahla kıdem tazminatının fona devredilmesini dillendirebiliyorlarsa bu, işçilerin ve sendikaların dağınıklığındandır.

Kıdem tazminatının fona devredilmesi biz kadın işçilerin işten atılmasını öncelikli hale getirecektir. Evlenme ve doğum sebebiyle işten ayrılma durumlarında almaya hakkımız olan tazminat bedelini maalesef ki kaybedebileceğiz. Kamuda çalışma hariç özel sektörde en düzensiz aralıklarla çalışan kadın işçiler emekliliğe kıdeme de en uzak kesimi oluşturuyorlar. Bu saldırı karşısında seyirci kalamayız-kalmamalıyız! Bugünden tezi yok mücadeleye atılmalı ve hayallerimize, geleceğimize el uzatan, göz koyan her kim ise onlara "Dur bakalım o iş o kadar kolay değil, bu hakkımızı size yedirmeyeceğiz" demeliyiz.

Dünya yerinden oynar İŞÇİLER BİRLİK OLSA!

KIDEM HAKKIMIZ, dokunanı yakarız!

Olcay OZAK
PTT işçisi / İSTANBUL

İŞGÜVENCESİ BİZİM İÇİN ÇOK ŞEY İFADE EDİYOR...

İşyerine giderken açık cezaevine giriyorum

Ben 40 yaşında, üç çocuklu bir anneyim. Tekstil işçisiyim. Hem çalışıp hem de çocuklarıma yetmeye çalışıyorum, bazen de kendimi unutuyorum. Nasıl unutmayayım ki! Maddiyat her şeyden önce geliyor. Çocuklarımı maddi anlamda biraz daha rahatlatayım diye düşünüp mesaili bir işte çalışmaya başladım ama bu defa da kendimi unuttum. Şimdi çalıştığım fabrikada pazar günleri 12 saat mesai yapıyoruz, özel günlerde çalışıyoruz. İşyeri zorunlu mesai yaptırıyor. Bana kalsa ayda bir de olsa dinlenmek isterim.

Kızım ilkokula başladı, ben çalışmaya... Bana en çok ihtiyacı olan zamanlarda yanında olamadım çünkü çalışmak zorundaydım. Gece çalışıp, gündüz ancak dinlenip evin işleriyle uğraştım. Hem anne hem baba olmak için uğraştım.

Hayatın bana yüklediği yüklerin üstüne bir de işyerindeki sıkıntılar eklendi. Kadınız diye yüklenildi... Taciz, uygunsuz teklifler... Sesini çıkardığında hep sen suçlusun çünkü kadınsın. İşyerine giderken açık cezaevine giriyorum, çıkarken 'bugün de bitti' diyerek çıkıyorum. Çünkü fabrika benim için cezaevinden farksız. Özellikle kadınlar için böyle çünkü biz kadınlara baskı uygulamak daha kolay onlar için. Kadınların çilesi bitmeyecek gibi geliyor bana...

Aldığım asgari ücretle geçinmeye çalışıyorum. Evim kira ve okumaya devam eden bir çocuğum var. Maaşımıza gelen zamma sevinemedim çünkü gelen zammın iki katı yeniden benden çıktı. Kiraya zam, gıdadan tut giyime kadar her şeye gelen zamlar götürdü gelen ücret zammını da.
Biraz rahatlayalım diye kendimi unuttum ama yine rahatlayamadık. Şimdi bir de 'işimi kaybedersem ne yaparım' korkusu eklendi. Yaş sınırı var, sanayide tekstil firmalarının çoğu kadın işçi çalıştırmak istemiyor. Şimdi bir de bunları düşünüp kaygılanmak zorundayız.
Bana ne istediğim sorulsa, işçinin insan yerine konulduğu bir dünya isterim. Kadın olduğum için toplumun baskısı olmayan özgür bir dünya isterim. Çünkü kadınım, emekçiyim, her şeyden önce anneyim...

Başpınar OSB'de tekstil işçisi / ANTEP

Özlem YILMAZ
BES MYK üyesi

Kadın emeğine dönük saldırıların yoğunlaştığı, toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve sosyal adaletsizliğin derinleştiği, kadına yönelik şiddet ve katliamların sistematik olarak sürdüğü bir dönemi yaşıyoruz. Kamu emekçisi kadınlar da bu süreçten kendi paylarına düşeni yaşamaktalar.

Uzun süredir devam eden kamu hizmetlerinin tasfiye süreciyle birlikte kamu emekçilerinin de çalışma yaşamında kazanılmış haklarının yok edilmesi ve en önemlisi iş güvencesinin kaldırılması hedeflenmekteydi. Bugün OHAL'in hükümete sunduğu fırsatla keyfi ve hukuksuz bir şekilde çıkarılan KHK'lar ile kamu emekçilerinin iş güvencesi fiilen ortadan kaldırılıyor, esnek, güvencesiz ve örgütsüz bir çalışma yaşamı dayatılmak isteniyor.

GELECEĞİMİZ PAMUK İPLİĞİNE BAĞLI OLMASIN

Kamu hizmetleri kadınların güvenceli ve yaygın olarak çalıştıkları en önemli alandır. Burada iş güvencesinin kaldırılmasıyla önce kadın kamu emekçilerinin çalışma yaşamının dışına itileceği gün gibi ortadadır. Aslında kamu kurumlarının birçoğunda esneklik, performans, norm kadro, toplam kalite yönetimi, sözleşmeli istihdam, rotasyon gibi uygulamalar parça parça hayata geçirildi. Ancak bunlar hükümete yetmemektedir. Halen yasal olarak kamu emekçilerinin iş güvencesinin bulunmasını uygulayacağı vahşi çalışma koşulları için engel olarak görmektedir. Bunun yerine bireysel sözleşmelerle geleceği pamuk ipliğine bağlı her an üzerinde her türlü baskıyı yapabileceği yeni bir kapıkulu kitlesi yaratmak istemektedir.

Bugün fazla mesai, performans ücretlendirmesi, kesintisiz hizmet vb uygulamalar ile kadın kamu emekçilerinin iş yükü iki kat artmaktadır. Özellikle performans değerlendirmesine tabi tutulan kadın emekçilerin ücret artışı, yükselme, ek ödemeler gibi özlük ve sosyal haklardan faydalanabilmesi daha da güçleşmektedir. Çocuk ve ev işlerinin kadınların sırtında yürüdüğü koşullarda, kadın emekçilerin bu rekabet ortamında başarılı olma şansı yok denecek kadar azdır.

DÜZENSİZ İŞ KOŞULLARI KADINLARI CENDEREYE ALACAK

SÖZLEŞMELİ istihdam, esnek çalışma ve performansa göre ücret belirleme sisteminde; günü, çalışma saati, izni, tatili belli olmayan bir iş düzenine boyun eğmememiz istenilecektir. Evlilik ve hamile kalma, kadının çalışmasının önünde engel olarak gösterilebilecektir. Toplumsal, siyasal yaşama katılımı zaten sınırlı olan kadınlar, bütün yoğunluklarını işyeri sorunlarına vermek zorunda kalacağından, bu alanlardan tamamen uzaklaşacaklardır. Kadınların doğum ve benzeri durumlarda çalışma yaşamına verdikleri aralar performans değerlendirmelerinde aleyhlerine kullanılabilecektir. Düzensiz iş koşullarında aile yaşamını sağlıklı sürdürmesi zorlaşacağından işten atılma ve işten ayrılma oranları artacaktır.

Yine bazı kurumlarda kısmen uygulanan esnek çalışma ile birlikte kamu emekçileri iş durumuna göre sınırlı ve düşük bir mesai ücreti karşılığında yoğun olarak çalıştırılıyor ve ihtiyaç duyulduğunda farklı yerlerde görevlendirilebiliyor. Bugün iş güvencesi olmasına rağmen kurumlarda fiilen yapılan bu uygulamalar iş güvencesinin tümüyle kaldırıldığı koşullarda çok daha ağır bir biçimde uygulanacaktır.

ÖRGÜTLENMEKTEN BAŞKA YOL YOK

Bu yüzden kamu emekçilerinin iş güvencesinin kaldırılması sıradan bir yasal değişiklik olmaktan çok daha fazla şey ifade etmektedir. Genelde kamu emekçilerini özelde ise kadın emekçileri, kendine güvenini kaybetmiş, kimliksizleştirilmiş birer çağdaş köle haline getirmeyi hedeflemektedir. Kamu emekçisi kadınların güvenli bir yaşam ve güvenceli iş için bu saldırılara karşı sendikalarında örgütlenerek mücadele etmekten başka bir çıkar yolu bulunmamaktadır.

Sambası başımızın üstüne fönü kapımızın dışına

Ayhan AYDOĞAN
Ankara

Brezilya fönü deyip geçme, korkunç zararları var yapana. Büyük bir kuaför zincirinin kuaförü Sema, binbir emek ve uluslararası dayanışmayla "sağlıklarını" nasıl geri kazandıklarını anlatıyor.

'İşçi sağlığı üzerine konuşmak için büyük bir alışveriş merkezindeki kadın kuaförüne gittik.' Şimdi bu giriş cümlesine bakınca inşaat, maden yerine yanlışlıkla kadın kuaförü yazılmış diyebilirsiniz, ama editoryal bir hatadan ziyade memleketin çok da görünmeyen bir gerçeği var ilk cümlemizde. Dünya Sağlık Örgütünün Uluslararası Kanser Araştırma Ajansı, kadın kuaföründe çalışan kadınların yüzde 40 daha fazla akciğer kanseri riski taşıdığını ifade etmekte. Ülkemizde meslek hastalıkları teşhisi sağlıklı yürümediğinden, bizler sadece ani ölüm getiren iş cinayetleri üzerinden işçi sağlığını yorumlayabiliyoruz. Meslek alanında ani bir ölüm değil de ömrünüzü kırk sene kısaltan bir durumla karşılaşmışsanız, memleketin işçi sağlığı istatistiklerine sayı olarak dahi işlenebilme şansınız yok. İlk cümleden sonra açtığımız geniş parantezi burada kapatalım. Kadın kuaförlerindeki ortalama durum böyleyken biz işin epey daha tehlikeli olan kısmı üzerine, Brezilya fönü ve kuaför zincirlerinden birindeki mücadele üzerine konuşacağız.

AVRUPA'DA YASAK, BİZDE SERBEST!

Sema Karakaya Ankara'da çok ünlü bir kadın kuaförü zincirinde çalışmakta. İşçi sağlığı konusunu konuşmaya, öncelikle bu Brezilya fönünün zararlarını nasıl keşfettiği üzerinden başlıyoruz. Sema konuya şöyle giriyor; "Ben uluslararası bir kuaför zincirinin iyi sayılabilecek bir kuaförüyüm. Bizim firma İngiltere firması olduğu için her sene her ülkeden 2-3 kadın kuaförünü eğitime Londra merkezlerine çağırırlar. Benim buradaki eğitimi verimli bir biçimde anlayabilmem için 1 sene İngilizce dersi bile aldırdılar. İki sene önceki eğitime gittiğimde gözümün içinde bir aydır geçmeyen kızarıklık vardı. Ama genel olarak bizim bölümde herkeste olduğu için öyle çok üstüne düşmedik. Ama oraya vardığımızda bir baktık sadece bizim ülkeden gidenlerde kızarıklık var. Bu durumu orada eğitimi veren baş kuaför gördü. Bize yaptığımız uygulamaları sordu. Ben alerjik olabilecekleri sayıp en son Brezilya fönünü saydım. Onu diyince kadın bir durdu. 'Olamaz ki öyle bir şey' dedi. Yalap şap İngilizcemle dedim 'Nasıl olamaz?' Baş kuaför başladı anlatmaya, meğer Brezilya fönü içerdiği 'formaldehid' maddesinden doğru Avrupa Birliği ülkelerinde yasaklanmış. Yasaklanmış ama nasıl!

PARİSLİ KUAFÖRLERDEN TÜRKİYELİ KUAFÖRLER İÇİN EYLEM

2007 senesinde bizim kuaför zincirindeki kadın arkadaşlar bu durumu fark edip şirkete yazıyorlar. Şirket uygulamayı durdurmayınca Londra ve Paris'teki kuaförler iş bırakıyor. Sonra şirket Brezilya fönünü kaldırmak durumunda kalıyor. Bizimkiler Dünya Sağlık Örgütüyle temasa geçiyor. Derken üç dört senelik bir uğraşın sonunda AB ülkelerinde yasaklanıyor. "Şirketin AB ülkelerinde yasak olan uygulaması Türkiye'de niye serbest?" diye sorunca Sema bize tahmini zor olmayan cevaplar veriyor. Çünkü formaldehit maddesi ülkemizde yasak değil. Sema kendilerinin de bu uygulamayı durdurduklarını söylüyor. Bunun nedeni tabii ki şirket hassasiyeti değil. Yurt dışındaki kadın kuaförler şirket merkezine Türkiye'de yapılan Brezilya fönü uygulamasının kaldırılması için yazı yazıyor. Şirket Türkiye'de bu maddenin yasak olmadığını, kaldırmaya gerek görmediğini anlatan bir cevap yazınca, Paris'teki kuaförler Türkiye'deki Brezilya fönü için bir saat iş bırakma eylemi yapıyor. Sonra altı ay süren görüşmeler sonunda kuaför zincirinin Türkiye ayağı için de bu uygulama kaldırılıyor.

'HER ŞEYE RAĞMEN MÜCADELEYİ ÖĞRENDİK'

Tüm bunlar olurken Sema sadece ölüm tehlikesinden kurtulduklarını sanmış. Ama sonra kendi halinin tavırlarının değiştiğini söylüyor. "Göz kızarıklığı, solunum yetmezliği gitti, ama bize bu işin kârı mücadele etmeyi öğrenmemiz oldu" diyor Sema. Bu Brezilya fönü mevzusundan sonra kuaförün kanserojen ortamından ötürü havalandırma istediklerini ve onun da bir hikayesi olduğunu anlatıyor: "Biz havalandırma istedik, şirket epey bir masrafa girdi, bize havalandırma yaptı ama havalandırma sisteminden sonra bizdeki solunum hastalıkları iyice arttı. Bunun nedenini doktorlara sorduğumda şu cevabı aldım; kimyasalı biz el seviyesinde kullanıyoruz, yukarıdaki vakum kimyasalı çekerken bizim solunum bölgemizden geçiriyor ve çekeceğimizden daha fazla kimyasal çekiyoruz. Bunu da gittik tekrar söyledik. Şirketin hem yerel hem merkezi amirliklerine yazılar yazdık. Sonuç alamayınca biz de bir saat iş durdurduk, sonunda havalandırmayı indirip solunum bölgesine gelmeden kimyasalı çeken hortumlu havalandırmalar kurdurduk."

HE, ŞİRKET POLİTİKASI, HE HE...

Anlaşıldığı üzere Sema'nın öğrendiği sadece zararlı maddeler içeriği olmamış. En çok zoruna giden şeyin ise yakınlarda bir kadın kuaförünün işe alım mülakatı sırasında müdürün söyledikleri olduğunu anlatıyor. Kadın kuaför adayı, müdüre 'Kimyasal kullanılmıyor mu burada, hiç koku yok' diye sorunca müdür şirket politikalarının böyle olduğunu asgari kimyasal kullandıklarını, Brezilya fönü gibi zararlı uygulamaların yapılmadığını, ortamdaki az miktardaki kimyasalın da ileri düzeydeki havalandırma sistemiyle ortamdan çekildiğini söylemiş. Bize bu durumu anlattıktan sonra "He, şirket politikası he, biz hiçbir şey yapmadan her şeyi verdi bu şirket politikası" cevabını alıp sohbeti bitiriyoruz.

Yazının sonunu Parisli kuaförlerin Brezilya fönüyle mücadele sırasında şirket yetkililerine yolladıkları yazının başlığıyla bitirelim: "Sambası başımızın üstüne, fönü kapımızın dışına"

İŞÇİ SINIFININ ‘JONES ANA’SI

“Adresim ayakkabılarım gibidir; benimle birlikte yolculuk eder. Nerede haksızlığa karşı mücadele ediliyorsa, evim orasıdır.”

Müslime KARABATAK

Fabrikatörler, maden sahipleri, patronlar “Amerikan’nın en tehlikeli kadını” diye andığı sırada Mary Harris Jones, nam-ı diğer Jones Ana, efsanevi bir işçi önderi olarak Amerikan işçi sınıfının mücadele tarihinde yerini almıştı bile.

Kısacık boyu, pamuk gibi saçları, kara elbisesi, ezilenlerin hakları için çarpan kocaman yüreğiyle grevden greve, toplantıdan toplantıya koşturması, Jones’u hakikaten güçlü, her an mücadeleye hazır bir ‘ana’ figürünün timsali haline getirdi.

“Adresim ayakkabılarım gibidir; benimle birlikte yolculuk eder. Nerede haksızlığa karşı mücadele ediliyorsa, evim orasıdır” diyen Jones Ana’nın, doğduğu gün olarak, 1 Mayıs 1830’u, 8 saatlik işgünü için yapılan 1 Mayıs grevleri ile tanığı olduğu Haymarket eylemini kabul etmesi, haliyle şaşırtıcı değil.

Ülkelerindeki kıtlık yüzünden 1840’lı yıllarda Amerika’ya göç etmiş İrlandalı yoksul bir ailenin kızıdır Mary Harris. Liseden mezun olduktan sonra kâh öğretmenlik, kâh terzilik yapar. Öğretmenlik yaptığı bir sırada, 1861 yılında, çelik işçisi ve sendika üyesi George E. Jones ile evlenir. Altı yıl sürer aile yaşantısı; bir sarıhumma salgınında hepsini birden, kocasını ve dört küçük çocuğunu kaybeder.

“Dikiş dikmeyi küçük çocuklara patronluk taslamaya yeğlerim” diyerek terzilik yapmak üzere Chicago’ya yerleşir. Yüzlerce kişinin öldüğü, binlercesinin evsiz kaldığı 1871’deki Büyük Chicago Yangınında onun da kaybedecek bir şeyi kalmaz geriye. Dönemin ilk işçi örgütlerinden, kadın ve siyahi işçileri de üyeliğe kabul eden Emek Şövalyeleri (Knights of Labor) ile kesişir yolu.

ANA YÜREĞİNDE SINIF DÜŞMANLARINA YER YOK

O andan sonra hayatta tek çocuğu vardır: İşçi sınıfı… Yorulmak bilmeden emeğiyle geçinenlerin hakları için çalışmaya atılan Mary, dinamizmiyle, etkili konuşmaları, başvurduğu sıra dışı mücadele yöntemleriyle işçilerin sevgili “Jones Ana”sı haline gelir.

Kendisini “Ben bir hayırsever değil, bir kışkırtıcıyım” diyerek tanımlayan Jones Ana, 1870’li yılların sonlarından 1920’li yılların başına dek, kırk yılı aşkın bir sürede, tüm ülke çapında, sayısız emek mücadelesine katılır. Aynı zamanda sosyal demokrat partinin (1898) ve Dünya Sanayi İşçileri Sendikası IWW’nin (1905) kurucuları arasında da yer alır.

Farklı eyaletlerde işçiler tarafından sevgiyle karşılanır, patronlarınsa korkulu rüyası olur. Zaten onun da kendini sınıf mücadelesine adamış olanlara karşı şefkat dolu ana yüreği, patronlara, grev kırıcılara, yargı sistemine karşı oldukça acımasız. Bir de uzlaşmacı sendikacılar ve burjuva kadın hakları savunucularına! Oy hakkı, hayırseverlik, içki yasakları gibi meselelerde burjuva sınıfının, işçi kadınları emek mücadelesinden alıkoymaya çalıştığını düşünür. Yürüttüğü emek mücadelelerinde ise kadınların gücü ve azmine güvenir, mücadeleyi onlarla birlikte örgütlerdi.

Maden ocakları, demiryolları, fabrikalar... 80 yaşını aştığı bir sırada hala tramvay, tekstil ve çelik işçilerinin grevlerindedir. 1870’lerin sonlarından yaşama veda ettiği 1930’a kadar örgütlediği onlarca grev, onlarca eylemin hepsini buraya yazmakla bitirmek mümkün değil, ama döneminde daha önce hiç uygulanmamış örgütlenme yöntemlerine başvurduğunu belirtmek gerek. Bu yöntemlerle işçileri ve halkı harekete geçiriyor, kamuoyu yaratıp patronlara ve devlete baskı yapıyor ve işçi sınıfına kazanımlar sağlıyordu.

GREV KIRICILARINA KARŞI KADINLARIN SÜPÜRGESİ

1899’da Pennsylvania-Arnot’daki kömür madenlerinde ucuza, günde 13-14 saat çalıştırılan işçiler, patronlara ait, sıkış tıkış, sağlıksız konutlarda kalıyordu. Birleşik Maden İşçileri Sendikası’nın bu kötü koşulların iyileştirilmesi için örgütlediği grev aylarca sürmüş, işçilerin morali bozulmaya başlamıştı. Patron, baskıyı artırmak için çeşitli taktiklere başvuruyor, öğretmenleri, doktoru ve onların eşlerini ve rahibi işçilere gönderiyor, çiftçilere para verip işçilere yiyecek sağlamalarını engelleyerek grevi bitirmek istiyordu.

Sendikanın bölgeye gönderdiği Jones Ana’nın evinde kaldığı için bir işçi, patron tarafından evden atılınca öfke yükseldi ve ibre yeniden mücadeleye döndü. İşçiler, grevi sürdürme kararı aldı. Patronun, başka köyden işçileri madende çalıştırmaya kalkacağını öğrenen Jones Ana bir plan yaptı: Madenciler evde çocuklara bakacak, grev kırıcıların hakkından eşleri gelecek!

Tencere, tavalarını, süpürgelerini kapan kadınlar köyün girişinde toplandı. Kadınlar grev kırıcılar katırlarıyla geldiğinde gürültü çıkararak ve süpürgeleriyle onları kovaladı. Gürültüyle hüysuzlanan katırlar da sahiplerini tepmeye başladı ve grev kırıcılar madenlere yanaşamadı.

Yine, Jones Ana, bir grup işçiyle birlikte çiftlikleri tek tek dolaşıp durumu anlatarak onları da ikna etti. Patronun rüşvet ve tehditleri boşunaydı. Grev işçilerin taleplerinin kabul edilmesiyle sonuçlandı.

ÇOCUK İŞÇİLİĞİNE KARŞI KAMPANYA

DAHA doğar doğmaz kaderi çizilirdi emekçi çocukların: Erkekse madene, kızsa fabrikaya. 5-6 yaşına gelir gelmez çalıştırıldıklarından uyku onların tek oyunu olurdu. Yasal çalıştırılma yaşı 12 olsa da devletin bir yaptırımı yoktu. Her gün bir çocuk ya yaralanarak ya da parmağı koparak sendikaya geliyordu.

1903’te Pennsylvania, Kensington’da yaklaşık 10 bini çocuk, 75 bin tekstil işçisi daha kısa işgünü ve daha fazla ücret için greve çıktı. Fabrika sahipleri gazetelerin ortağıydı ve bu vahşi koşulların haberi yapılmıyordu. 66 yaşındaki Jones Ana, anne babalarının izniyle çocuk işçilerden bir kafile hazırlayarak New York’un yolunu tuttu. Bir yandan süren grev için maddi manevi destek toplayacak, diğer yandan halkın dikkatini çocuk işçiliğine çekecek ve yasaklanması için meclisi harekete geçirecekti. Gittikleri her yerde sendikal toplantılar, mitingler yapıyor, çocukların zayıf bedenlerini gösterip yerel halka sesleniyordu.

Grev başarısızlıkla sonuçlandı ama Jones Ana’nın yarattığı kamuoyu tepkisi ile 1904’te Ulusal Çocuk İşçiliği Komitesi kuruldu, 1915’te de Pennyslvania meclisi 14 yaşından küçüklerin çalışmasını yasaklayan bir yasa çıkardı.

BİRLİKTE SESİMİZ DAHA GÜR

Tuzluçayır Kadınları Dayanışma Derneği

Binbir emekle var etmeye çalıştığımız derneğimiz geçtiğimiz günlerde birinci yaşını doldurdu. Bir yılda nasıl gelişir büyürse bir çocuk, derneğimiz de onun gibi sevgi ve ilgi ile yaşını devrediyor. Bir anne nasıl titizlenirse çocuğuna, biz de onun gibi titizlenerek büyütüyoruz bu ortak yaşam alanımızı. Yaşamımıza renk katan kurslarımızla, hayatı anlamaya anlamlandırmaya çalışan seminerlerimiz, toplantılarımızla, üretimi toplumsallaştıran kermeslerimizle, bazen şarkılarımız- türkülerimizle, bazen de tiyatro oyunlarımız film gösterimlerimizle buluşuyor, bir araya geliyoruz.

Bizler 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Uluslararası Mücadele Günü'nde kadın dayanışması için sokaklardaydık, olağanüstü hal koşullarında 'HER HALDE' kadına yönelik sömürü ve yok saymaya karşı çıkacağımızı haykırdık. 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nün baharı müjdeleyen coşkusu ile alanlara çıktık. 16 Nisan'da referanduma yürürken başkanlığa, tacize, tecavüze, şiddete ve her türken erkek egemenliğine 'Hayır' diyerek birleştirdik ellerimizi.

Egemenler sokakları dar etmek istese de İstanbul'da, İzmir'de Adana'da olduğu gibi umudu ve mücadeleyi her yerde yükselten kadınlarla aynı şeyleri talep ettik, aynı şarkıları söyledik. Biliyoruz çünkü; ne kadar çok bir araya gelirsek, ne kadar birlik olursak o kadar gür çıkacak sesimiz.

BU ACILARLA KADIN DAYANIŞMASIYLA BAŞ EDERİZ

Binlerce yıldır süren kadın cinsinin sömürüsüne, yok sayılmasına sessiz kalamayız, aynı köhnemiş zihniyeti devralamayız. İşte bu yüzdendir bir araya gelmemizin amacı, bu yüzdendir dayanışmadaki ısrarımız, bu yüzdendir kız kardeşliğin güzelliğine vurgumuz.

Bizler Tuzluçayırlı Kadınlar olarak belki birebir yaşamıyoruz ancak coğrafyamızda büyütülen acılarla karşı karşıyayız. İçinden geçtiğimiz günlerde de en çok kadınların zarar gördüğünün farkındayız. OHAL koşullarında Cizre'de kapısının önünde vurulan 10 yaşındaki Cemile'nin cenazesinin ablukanın kalkmaması nedeniyle annesinin bir hafta boyunca evlerinin buzdolabında saklamak zorunda bırakıldığı, 72 yaşındaki Taybet Ana'nın sokak ortasında vurularak ölü bedeninin günlerce sokak ortasında bekletildiği zamanlardan geçiyoruz. Bu acıları içimizde hissediyoruz.

Yaşanan darbe girişiminin ardından devreye sokulan OHAL'de de yine en çok kadınların zarar gördüğünü biliyoruz. Çocuklarımızı yetiştirecek olan demokrat öğretmenler, akademisyenler KHK'lerle ya açığa alınıyor ya işinden atılıyor.

Tüm bu devlet şiddetinin yanında erkek şiddeti de aymazca sürdürülüyor. Manisa'da Ebru isimli kız kardeşimiz tanımadığı bir erkek tarafından şiddete uğruyor, İstanbul'da Ayşegül hemşire şort giydiği gerekçesiyle yine erkek şiddetine maruz kalıyor. Geçtiğimiz nisan ayında erkekler tarafından katledilen kadın sayısı 30. Yani her gün 1 kadın hastalıktan ya da kazadan değil bizzat en yakınları tarafından öldürülüyor.

GELECEĞİMİZİ BİRLİKTE KURMAK İÇİN

Ekonomik şiddetin de tüm bunlardan geri kalır yanı yok. Mutfaklarımızda adı konmamış bir yangın sürüyor. Pahalılık yoksulluk yine en çok biz kadınları etkiliyor. Kadın işsizlik oranı yıllara göre azalması gerekirken gün geçtikçe artıyor.

Tüm bu karanlık tablonun dışında kalmayı başarmış olsak da bir arada durmadıkça karanlığın bizi de içine alacağını biliyoruz. Bunun için daha fazla öğrenmeye, daha fazla biriktirmeye, daha fazla dayanışmaya ihtiyacımız var. Kız kardeşlerimizle ellerimizi sıkı sıkıya tutalım ve geleceğimizi birlikte kurtaralım istiyoruz.

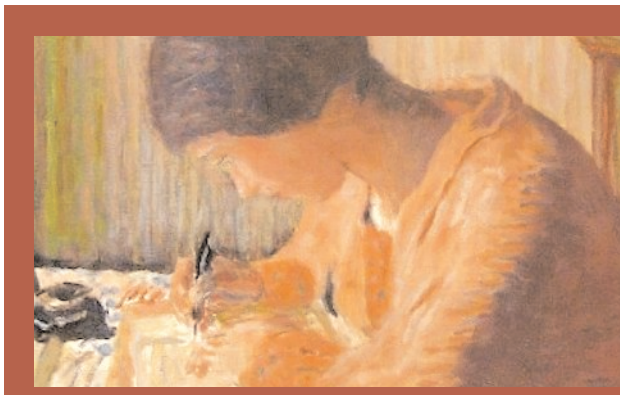

Herkesin bir hikayesi var, ben benimkini yazıyorum

Herkes yazar olmak zorunda değil, ama herkes yazmak zorunda. Kin biriktirip bugünün rezaletini aktarmak için değil, bugünün gürültüsünden kaçmak için değil, dünü aklına kazıyıp durmak için de değil. Devam ettiğini kendine göstermek için yaz.

Yaz şimdi büyük harflerle 'DEVAM'...

Ece Temelkuran'ın 'Gürültüde Yazmak' başlıklı twitter paylaşımını okurken en güzel şeyin yazmak olduğunu düşündüm. Evet, hepimiz birer yazar değiliz ama yazmak gerektiğinin önemini bir kez daha hissettim.

İki oğlu olan işçi bir kadınım ben. Hayatımı yazsam sayfalar yetmez diyenlerdenim aslında. Oysa ki herkes aynı. Herkesin seçtiği ya da seçmek zorunda olduğu bir hayatı yaşıyorken herkes bir roman. Belki ince, belki kalın, karşında biriyle konuşurken kısa, aynada kendiyle konuşurken uzun, yazarken çok daha uzun bir hikayesi var herkesin.

Ben 33 yaşında bir kadınım. İçimden her geldiğinde belki bir terapi, belki isyan, belki iç döküş, belki de bir anı olarak yazdım ben. Ama en çok çocuklarıma yazdım. Daha onlar doğmadan yazmaya başladım onlara. Bazen sayfaları karıştırdığımda kâh üzüldüm kâh gülücüklere boğuldum.

Şimdilerde daha çok yazıyorum. Çünkü anlatacak o kadar çok şey yaşıyoruz ki... Ben Tuzluçayır Kadınları Dayanışma Derneği aktivistiyim. Bu dernek hayatıma girdiği -ki bu aynı zamanda derneğin kuruluşu anlamına geliyor- günden bu yana geçen 1 yıllık süreçte şahsen hayatımda çok şey değişti. Bir kadın olarak var olduğumu, güçlü olduğumu, önemli olduğumu öğretti. Tüm bunları kadınların daha özgür bir yaşam sürebilmeleri için mücadele ederken öğrendim. Deyim yerinde ise tacize, tecavüze, erkek egemenliğine, diktatörlüğe, her türlü haksızlığa karşı mücadele ederken buldum kendimi. İstiyorum ki çocuklarım bunları okuyarak hatırlasınlar; annelerinin neden ve neye karşı mücadele ettiğini okuyarak alsınlar hafızalarına.

Onları bekleyen hayatı bilmiyorum, ama onlar için mücadele ettiğimi, onlar için savaştığımı bilsinler ve 'bizim ailemiz mücadeleci bir aileydi, işte bu okuduklarımız bunun kanıtı' desinler.

Belki birgün onlar da başka şeyler için mücadele edecekler. Benim onlara bıraktıklarım güç versin, destek versin, yol göstersin istiyorum. Onlara maddi bir şeyler bırakamam ama anılarımı, yaşadıklarını, ilk anne dedikleri anı, ilk yürümelerini, ilk aşklarını kısaca beni ve onları bırakabilirim.

Hayatımız domino taşı gibi. Bizler değiştikçe, geliştikçe çocuklarımız da değişecek. Hepimiz sadece not peşindeyiz, aman sınavdan yüksek not alsınlar, aman başarılı olsunlar, doktor-hakim olsunlar diye çırpınmakla geçiyor. Oysa onları okumaya, yazmaya ya da ilgi alanları olan başka şeylere yönlendirsek, teşvik etsek çok daha güzel nesil çocukları olacaklar. O yüzden sadece çocuklara olmamalı nasihatlerimiz. Biz büyükler için de olmazsa olmazlardan olmalı. Yaşa, gez, eğlen, ağla, oku ama yaz.

Tuzluçayır'dan bir işçi kadın / ANKARA

BİR MAHALLE

ONLARCA DEĞİŞİM HİKAYESİ

Elif ÖZTÜRK
Sincan / Ankara

2014 yılından bu yana sırasıyla bir yerel seçim, bir cumhurbaşkanlığı seçimi, iki milletvekili seçimi ve bir referandum olmak üzere beş kez sandık başına gidildi. Bu süreç, Türkiye siyasi tarihi açısından çalkantılı, gelgitlerin yaşandığı aynı zamanda kadın mücadelesi açısından da oldukça hareketli ve tarihe not düşülen yıllar oldu. Yerel seçim çalışmaları ile birlikte her sandığa gidişte daha da bilinçlenen, AKP'den kopuşla birlikte yaşam tarzlarını da değiştiren kadınların serüvenini çevremde yaşanan örneklerle, gözlemlerimle aktarmaya çalışacağım.

SÖZÜNÜ TUTANIN SÖZÜNE DESTEK OLAN KADINLAR

2014 yılı Mart ayında gerçekleşen yerel seçimler öncesinde başlattığımız çalışmalar esnasında mahallemizden bir kadın muhtar adayının olduğunu öğrendim. Ağırlıklı olarak işçi ailelerinin yaşadığı ve politik tercihleri AKP'den yana olan mahallemizde, AKP'li erkek muhtar adayı karşısında hiçbir partiden olmadığına sürekli dikkat çeken kadın aday Sevgi Hanımın seçilme olasılığı oldukça zayıftı. Mahalledeki ve sitedeki kadınlara çağrı yaparak, kadın muhtar adayı ile tanışma toplantısı düzenledik. Bu toplantı, çoğu zaman mahalleden dışarı çıkmayan, sosyal hayatı AKP'li kadınların düzenlediği "sohbet" toplantıları ve mahallemizin parkında düzenlenen pikniklerden öteye geçmeyen, vaktini ev işleri ve televizyon izleyerek geçiren kadınlar için ilk defa kendi sorunlarını ifade edecekleri bir platform oldu aynı zamanda.

Hangi partiye oy veriyor olursa olsun kadınların sorunları ortaktı; kreş, yaşlı bakım evi, sağlık ocağı, pazar yeri, sokak lambalarının yanması öne çıkan taleplerdi. Kadın muhtar adayına bu taleplere sahip çıkması şartı ile toplantıda destek sözü verdik. Ve kadın adayımız Sevgi, diğer adaylara fark atarak muhtar seçildi. Kadınlar, kreş ve sağlık ocağı açılması için dilekçeler yazdılar; imzalar toplandı; muhtar ve oluşturduğumuz bir kadın heyeti aracılığı ile belediye başkanı ve kaymakama imzalar iletildi. Şimdi mahallemizde bir sağlık ocağımız var. Çekilen kura sonucu kreş yan mahalleye açıldı.

YAŞAMIN HER YERİNE YANSIYAN DEĞİŞİM

7 Haziran milletvekili seçimlerinde ise daha önce AKP ve MHP'ye oy veren pek çok kadın HDP'ye oy vereceklerini ifade ettiler; bugüne kadar da kadınların politik tercihi değişmediği gibi her sandık başına gidişte daha bir bilinçlendiler, bu bilinçlenme yaşam tarzlarına da yansıdı.

Bu kadınlardan üç çocuk annesi Şükran, yarım bıraktığı eğitimini tamamlama kararı aldı, şimdi ortaokulu dışarıdan okuyor ve taşınmak zorunda kaldığı Konya'da bir fabrikada işe başladı. Ev kadını olan Ayşe, eşinin karşı çıkmasına rağmen bir markette pastacı olarak çalışmaya başladı. Nebahat ise Çayyolu'nda işe girdi. Eşinin ailesi ile birlikte oturan Esra, hastanede işe başladı ve kayınvalidesi ile artık aynı evde yaşamıyor.

Hayatını evin dört duvarı arasında arka arkaya dünyaya gelen üç çocuğunun bakımı ve mutfakta geçirdiğini, bu nedenle sürekli depresyonda olduğunu sıkça ifade eden Emel, İş ve İşçi Bulma Kurumunun yeni dönem kurslarına katılma ve ardından işe girme kararı aldı. Ve benzer pek çok örnek…

Kadınların evden çıkarak, çalışma hayatına katılarak yaşam tarzlarını değiştirdikleri, aynı zamanda birbirlerinden etkilendikleri ve öğrendikleri, rekabetin yerini dayanışmanın aldığı bir süreç oldu.

KADINLAR ARTIK 'HANIM SOHBETLERİNE' KATILMIYOR

AKP'nin sohbet toplantıları, kermesler, şehirlerarası geziler düzenleyerek evden dışarı çıkardığı, "sosyalleştirdiği" kadınlar, bu seçim süreçlerinde farklı partilerden, farklı görüşlerden kişilerin de katıldığı toplantılar, tartışmalar, yaşanmışlıkların etkisi ile kendi hayatları, yaşam tarzı, politik tercihleri dahil pek çok şeyi de sorgulamaya başladılar.

Kasım 2015 milletvekili seçimlerinden sonra sitemizin toplantı salonunda her perşembe Kur'an kursu adı altında düzenlenen kadın toplantılarına kadınların katılmaması nedeniyle son verildi. Kadınlar bu sohbetlerde nasıl yaşacaklarından, nasıl giyineceklerine, hangi partiye oy vereceklerine kadar pek çok konuda kendilerine dayatma yapıldığından tepki duydukları için katılmadıklarını söylediler.

15 Temmuz "darbe" girişiminin ardından yapılan Anayasa oylamasında ise AKP'nin seçim çalışmalarına kadınların hem ilçe genelinde hem de mahallemizden katılımın çok az olduğunu gözlemledik.

Aradan geçen üç buçuk yılda pek çok kadın ve çocuk cinayeti, taciz, tecavüz haberi ile bahsettiğim kadınlar çok sarsıldılar. Savaş ve cenaze haberleri, artan pahalılık ve sofraya yansıyan yoksulluk kadınların en çok tepki gösterdiği konular oldu. 15 Temmuz ve ardından ilan edilen OHAL, çoğunun eşi veya kendisi işçi olan kadınlar arasında; grev yasakları, kıdem tazminatının fona devredilmesi konuları ise yeni yeni hayatlarına değmeye ve konuşulmaya başlandı.

Hazırlayan: Lili CAN

Para hırsıyla ölüme götüren cerrah

İngiltere'de özel sektörde çalışan göğüs cerrahi Ian Stuart Paterson, 15 yıl hapis cezasına çarptırıldı. Bu cezanın sebebi, ekstra para kazanmak için hiç gereği yokken hastalarını ameliyat etmesi!

Hastalarına kanserin risklerini anlatıp, kendilerinin de yüksek risk altında olduklarına ikna ederek bıçak altına yatmalarını sağlamış. Kimini göğsündeki ağrı yüzünden kanser olabileceğine, kimine bir daha bebeğini emziremeyeceğine ikna eden Paterson'ın ameliyat ettiği hastalardan bazıları ileriki yıllarda hayatlarını kaybetmiş. Yaşayanlarda ise fiziksel ve psikolojik travmalar oluşmuş. Cezalandırılsa da Paterson'ın mağdur ettiği yüzlerce kişi, bu işin peşini bırakmamakta kararlı.

Özel sağlık hizmeti veren kişi ya da kurumların, hastaların güvenlerini ve haklarını suistimal etmeye kalkışmalarını önleyecek tedbirler alınmasını istiyorlar. Ayrıca özel sağlık sigortası olanlara NHS (Ulusal Sağlık Sistemi)'ye dahil olan hastalarla aynı düzeyde sağlık hakkı ve güvencesi talep ediyorlar.

Kadınların uzaklaştığı kadın başbakan

İNGİLTERE'de seçimlere sayılı günler kala, oy vermek için kayıt yaptıranların sayısı oldukça arttı. Özellikle gençlerin ve kadınların katılımının yüksek olduğu belirtiliyor. Muhafazakar partinin adayı Başbakan Theresa May'in kampanyası sırasında yöneltilen şu soru May'in bu artıştan çok da yararlanamayacağının göstergesi gibi: "Seçmen kadınlar sizden uzaklaşıyorlar. Yoksa siz kadın sorunu yaşayan bir kadın başbakan mısınız?" May bu soruya acı acı güldü, ama içinden kan ağladığı kesin.

Anket sonuçlarına göre, kadın seçmenlerden May'e oy vereceklerin oranı iki haftada 9 puan birden düşmüş. Herhalde bunun en büyük nedenlerinden biri, özellikle kadınları, çocukları, yaşlı ve engellileri ilgilendiren eğitim ve sağlık alanındaki kesintiler ve uygulanan sosyal politikalar.

Yaşlı bakım hizmeti için yaşlıların banka ya da gayrimenkul birikimlerinden kesinti yapılacağı açıklandı ama bu kesintinin ne kadar olacağı açıklanmadı. Belirsiz bırakılan kesinti miktarı, bakım hizmeti alan kişileri evsiz bile bırakabilir. Eğitimde yapılan kesintilerin son örneği ise okullarda çocuklara verilen öğle yemeğine yönelik oldu. Bu kesintiyle 1 milyona yakın ilkokul öğrencisi artık ücretsiz öğle yemeğine ulaşamayacak. Eğitim Politikaları Enstitüsü'nün açıklamasına göre bunun ailelere yıllık masrafı, her bir çocuk için 440 pound olacak.

Tüm bu gelişmeler, İşçi Partisi ile Muhafazakar Parti arasındaki oy farkını son birkaç haftada oldukça düşürdü. May'in politikalarını beğenmeyen kadınlar, Corbyn ve partisinin yayınladığı manifestodan etkilenmişe benziyor. Manifestoda stratejik sektörlerin kamusallaşmasından kamu sektörüne özellikle de Ulusal Sağlık Sistemi'ne yatırım yapılmasına, çoğunlukla kadınların aldığı asgari ücretin artırılmasından ücretsiz çocuk bakımının yaygınlaştırılmasına kadar kadınları ilgilendiren birçok madde var. Özellikle hükümetin kadın örgütlerine ayrılan bütçeden yaptığı kesintiler sonrası artan şiddetin önlemesine ve eşitliğin sağlanmasına yönelik atılması gereken adımlar da manifestoda yer alıyor.

GOOGLE KADINLARA DÜŞÜK ÜCRET Mİ VERİYOR?

US Department of Labor (ABD Emek Departmanı), kadın çalışanlarına daha düşük ücret verdiği iddiası üzerine, teknoloji devi Google'dan ücret raporlarını istedi. İddialara göre, Google'ın ödediği tazminatlar 'sistematik farklılıklar' içeriyor. Buna göre kadın işçiler erkeklere oranla çok daha düşük tazminat alıyor.

Bu yüzden mahkeme yoluyla Google'dan ödenen ücretlerin verileri istendi. Ancak, Google bu bilgileri toplamanın finansal açıdan zor olduğunu iddia ediyor! Oturmuşlar bu bilgileri toplamanın kaç saat süreceğini ve ne kadara mal olacağını hesaplamışlar: Yıllık geliri 28 milyar dolar olan Google'ın bu işi yapması 500 saat ve 100 bin dolar tutacakmış! Eşit ücret yasasına uyduğunu iddia eden Google'ın avukatları bu yaptırımın gereksiz olduğunu ve ücret bilgilerinin mahkemeye sunulmasının çalışanlarının gizliliğini ihlal ettiğini savunuyor.

Daha önce yapılan anketlerde de, Google'ın da bulunduğu Silikon Vadisinde, aynı iş için kadınların erkeklerden daha düşük ücret aldıkları ortaya çıkmıştı.

DEVRİMİN KADINLARINA BİR İADE-İ İTİBAR ÇALIŞMASI

Kadınlar Hep Vardı

Mehtap OKUYAN

Sosyalist mücadele tarihine damgasını vurmuş, farklı geleneklerden gelen ve başka başka zamanlarda yaşamış 10 kadının kimlik ve yaşam mücadelesini anlatan ve gelecek kuşaklara, herhangi bir erkeğin eşi, annesi ya da kardeşi olmayı reddederek tarihe iz bırakmış kadınların, "kadınlık" hikayelerinin aktarıldığı, oldukça zengin bir arşiv çalışması niteliğinde, bir biyografi kitabı; "Kadınlar Hep Vardı / Türkiye Solundan Kadın Portreleri."

Kitabın, sunuş yazısının ilk cümlesi; "Yaşadıklarımızı paylaşmak, birbirimize içimizi dökmek, karşılıklı konuşmak, sabırla ve merakla birbirimizi dinlemek, hikâyelerimizi bir araya getirip çoğaltmak, ortak bir bellek oluşturulabilmesi için çok önemli." İşte bu önemin farkındalığı ve bilinci ile yaşam hikâyeleri yan yana getirilmiş on kadının mücadelesini okuyoruz kitap boyunca. Kitaba dair bir röportajda da söylendiği gibi, "devrimin kadınlarına bir iade-i itibar çalışması" aynı zamanda sayfalarını çevirdiğimiz.

"Tanıklık ve hafızanın" temsilcisi, 1915 Ermeni sürgününde tutuklanan aydın, sanatçı, gazeteci ve yazarlar arasında ismi geçen tek kadın olan Zabel Yesayan'dan, yaşamı boyunca, içine doğduğu "ayrıcalıklı" toplumsal sınıfa rağmen, yaptığı haber ve röportajlar ile yoksul ve kimsesizlerin, her daim ezilenlerin sesi olmaya kendini adamış Suat Derviş'e...

Bugüne dek çoğunlukla erkek deneyim ve gözlemlerinden aktarılmış, bir dönemin devrimci mücadelesine, eş ve anne olmanın yanında bir kadın olarak da omuz vermeyi hayatı boyunca görev edinmiş Şirin Cemgil'e... Yaşamı boyunca çekmek zorunda bırakıldığı acılar ve yaşadığı derin yoksulluğa rağmen "hayatta kalmanın" hikayesini yazan, "ıstırabın şairi" Yaşar Nezihe'ye... "Başkalarının ıstırap çektiği yerde, tek insanın mutlu olamayacağı" inancı ile ömrünü ezilenlerin mücadelesine adamış Sabiha Sertel'e... Ve elbette, "bir işçi kadının cüretiyle hikayenin değiştiğini" tüm yaşam ve mücadele deneyimi ile gelecek kuşakların fikrine kazıyan komünist bir işçi kadın Zehra Kosova'ya...

KENDİ PAYIMIZA DÜŞEN

Tarih boyunca, kadına yüklenen "annelik" rolünü reddeden, eril iktidarın rol model olarak önümüze sunduğu "kadınlık" hallerini ellerinin tersi ile iten on "güzel" kadının hikâyesi, kitap boyunca tanık olduğumuz.

Kitap bittiğinde, aynı zamanda hikâyesine ortak olduğumuz bu on kadının yaşam deneyimi üstünden kendi payımıza düşeni alıyoruz elbette. Ve yine hikâyelerimizin, birbirimize anlatmakla daha da çoğalacağına, emek ve mücadeleden yana kadınların yan yana gelmesi ile yaşanılası bir dünyanın örgüsünün ilmek ilmek örüleceğine dair umudumuzu tazeliyoruz.

Ne de olsa, bundan sonra da hep olacağı gibi "Kadınlar hep vardı."

Kitabın Yazarları

Anna Vakali, Aynur Soydan-Erdemir, Beyhan Uygun-Aytemiz, Canan Özcan, Esen Özdemir, Feryal Saygılıgil, Hazal Halavut, Kayuş Çalıkman Gavrilof, Melike Koçak, Nacide Berber, Narin Bağdatlı, Necla Akgökçe, Sevda Karaca, Ürün Şen-Sönmez.

VAR OLMAYA DEVAM EDECEKLER

KADINLAR, dergiler çıkardılar, kız çocuklarını eğittiler. Avrupalı kadın tarihçi kız kardeşleri gibi onlar da "tarihin kadınları pek sevmediğini" eserleriyle dile getirip hayatlarıyla tarihe not düştüler.

Kıyımlara tanıklık ettiler, kıyımlardan kıl payı kurtuldular bazen. "Yıkıntılar Arasında" dolaşırken, kıyım sonrasında, yaşanan her insani ayrıntıyı yazılarına nakşettiler.

Her şeye rağmen, geleceğe, insanlığa karşı umutlarını yitirmediler, kadınlığı ve barışı savundular. "Kadın hangi millete veya hangi sınıfa mensup olursa olsun barıştan yanadır" diye haykırdılar.

Athina hemşiremiz kadınlık davası için İşçi (Ergatris) gazetesinde "Biz kadınlar olarak bağımsız ve sorumluluk sahibi olmak istiyoruz. Modelimiz, özgürleşmiş, bağımsız yarının kadını olmalı" derken, geleceğin kadının portresini çiziyordu. Torunlarının torunları olarak bizler de hala aynı ideallerin peşindeyiz.

Kadınlar işçi oldular, hayatta kalma mücadelesi verirken bir yandan Yaşar Nezihe gibi sınıf için "En güzel 1 Mayıs İşçi Bayramı" şiirini yazdılar, hayatları yoksulluk içinde geçti, sevdiklerini kaybettiler, unutuluşun kollarına terk edildiler. İşçi oldular, tütün fabrikalarında, tütün dizerken bir yandan dönemin Komünist Partilerine üye oldular.

Sınıfı savundular, sınıf mücadelesi için gazeteler çıkardılar, sınıfın muharriri, sınıfın örgütçüsü, sınıfın sendikacısı oldular, hapse girdiler. Fatma Nudiye, Zehra Kosova, Sabiha Sertel, Suat Derviş, Sevim Belli... Yolları ya partiyle olan ilişkileri ya hapishane arkadaşlığı ya da unutamadıkları Tan gazetesi yangını üzerinden kesişti.

Birbirlerinin izlerinden gittiler adeta. Sosyalist mücadele içinde kendi birikimleri, kendi kimlikleri, kendi seçimleriyle var oldular. Ama çoğu kez ünlü sosyalistlerin karıları olarak geçtiler erkekler tarafından yazılan resmi tarihe ve alternatif olma iddiasındaki tarih kitaplarına.

Ve bir gün geldi kadınlar "Emeğimiz, kimliğimiz, bedenimiz bizimdir" diye sokaklara dökülerek, kadın kurtuluş hareketinin bayrağını çektiler göndere. Bilimi, tıbbı, bilimsel yöntemleri, objektifliği en önemlisi de tarihi sorgulamaya başladılar. Tarihe feminist açıdan baktıklarında resmi ve gayri resmi tarihlerin, alternatif tarihlerin kadın deneyimlerinin üzerini nasıl ve hangi araçlarla örttüğünü gördüler.

Kendimizden, geçmişimizden, geleceğimizden ümitli olmak için gerekli birikime, bilince, pratiğe daha çok sahibiz artık. Çünkü biliyoruz ve bildiriyoruz ki kadınlar gerçekten de hep vardı ve var olmayan devam edecekler.

** Kitabın yazarlarının yaptığı ortak açıklamadan alınmıştır.*

Eymen bebekler kurtulabilir mi?

Dr. Selma OKKAOĞLU

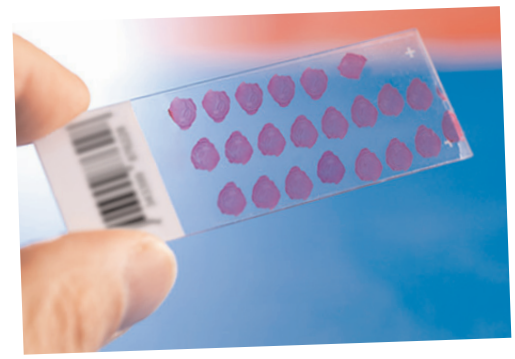

Halk arasında 'gevşek bebek sendromu' olarak bilinen Spinal Müsküler Atrofi (SMA), son zamanlarda sıkça konuşulan kalıtsal bir hastalıktır. Nöromüsküler (sinir-kası tutan) hastalıklardan biridir. Omurilikte yer alan ve kasların hareketinden sorumlu olan bazı hücrelerin hastalanması ve görevlerini yapamamaları sonucu ortaya çıkar. Bu hücreler beyinden gelen hareket emrini kaslara iletmekten sorumludur. Kaslar hareket emrini alamadıklarından çalışamaz ve zayıflar.

Tüm kol ve bacak kasları, gövde ve bazı solunum kasları bu hastalıktan etkilenir. Mesane ve bağırsak fonksiyonları gibi istemsiz durumlarla ilgili kaslar, hastalıktan etkilenmez. Görme ve işitme duyuları sağlamdır. Zeka, normal veya normalin üzerindedir.

DÖRT TİP SMA VAR

Başlangıç yaşı, şiddeti, ilerleyişi ve etkilenen kaslar yönünden farklı şiddette dört tip SMA hastalığı belirlenmiştir.

Tip 1: En ağır tiptir. Yeni doğan dönemi spinal muskuler atrofisidir. Hastalık hayatın ilk 6 aylık döneminde başlar. SMA tip 1 ağız ve boyun kaslarını kontrol eden sinir mesajlarını daha fazla etkilediğinden çiğneme ve yutma fonksiyonlarında bozulmaya daha fazla neden olur. Solunum kasları en çok bu tip de etkilenir. Bu hastalar bebeklik döneminde iseler en fazla 2, bir ihtimal 3 yaşına kadar yaşayabilir.

Tip 2: Ara tip spinal muskuler atrofisidir. 7-8 aylık dönemde başlar. Daha öncesinde bebeğin gelişimi normaldir. Tip 1'deki hızlı kötüleşme burada görülmez.

Tip 3: Çocukluk çağı SMA'sı daha hafif bir tiptir. Başlangıç 18 aylıktan sonradır, sıklıkla 5-15 yaşlarında başlar. Hastalar güçlükle de olsa yürüyebilir. Bu hastalar erişkin çağına kadar yaşayabilir.

Tip 4: Erişkin tip SMA'sıdır. Kollar ve bacaklarda kuvvetsizlik oluşturur. Bu kuvvetsizlik yavaş bir biçimde gelişir. Hastanın yaşam süresi etkilenmez veya çok az etkilenebilir.

Eymen bebeğin yaşamını yitirmesiyle Türkiye'de de gündem olan SMA hastalığı neden nasıl ortaya çıkıyor, tedavisi mümkün mü, bu hastalıktan korunmak mümkün mü?

NASIL TEDAVİ EDİLİR?

BELLİ bir tedavisi olmamakla beraber, hastaya belli bakımlar yapılarak yaşam kalitesinin artırılması amaçlanır.

Ancak gelişen tıp teknolojisi ile, SMA hastalığının çaresini bulmak için iki tür çalışma yapılmaktadır. Bunlardan birisi genetik terapidir. Bu terapi ile SMA rahatsızlığının nedenleri ortadan kaldırılmaya çalışılmaktadır.

Diğeri ise hücresel değiştirme terapisidir. Bu yol ile ölü hücreler veya ölmeye başlayan hücreler yenileriyle değiştirilmeye çalışılmaktadır. İnsan embriyosu kök hücreleri sayesinde, her türlü hücrenin yenilenebilmesi ihtimali, hastalığın tedavisine ışık tutmaktadır. Bu kök hücrelerin çoğaltılması mümkündür. Ancak vücut için yeterli sayıda kök hücre üretilmesi uzmanların önünde en büyük engel olarak durmaktadır.

Son günlerde yurt dışından getirilmeye çalışılan ilaçlar hastalığın ilerleyişini yani vücuttaki kas yıkımını/dejenerasyonunu durdurmaktadır. İlaç sayesinde hastalarda konuşma veya yürüme gibi ilerlemeler gözlenmektedir.

KORUYUCU SAĞLIK HİZMETİ KURTARIR!

SPİNAL Musküler Atrofiler kalıtsal hastalıklardır, bulaşıcı değildir. Anne veya babanın birinde hastalıklı gen varsa doğacak çocuklarında olma ihtimali dörtte birdir. Ancak her ikisi de taşıyıcı ise bebekleri yüzde yüz SMA hastası olarak doğar.

SMA hastalığına neden olan gen bozukluğu bilinmektedir. Kalıtımsal bir hastalık olduğu için evlilik öncesi danışmanlık hizmetlerinde, evlenecek çiftlerin ailelerinin ayrıntılı bir değerlendirmeye alınması hastalığın ortaya çıkmasını engelleyecek en önemli korunma yöntemidir. Yine gebelik döneminde verilen danışmanlık hizmetleriyle hamilelik döneminde de tanı konulabilir. Ayrıca taşıyıcılık da tespit edilebilir.

Ülkemizde evlilik öncesi danışmanlık hizmetinin verildiği birimler aile hekimliği birimleridir. Bu birimlerdeki iş yükü, hizmet alanlarının yetersizlikleri bu hizmetlerin nitelikli verilmesini engellemektedir. Yine gebelik dönemi danışmanlık hizmetleri genetik tarama merkezlerinin yetersizliği de bu olumsuz tabloya neden olmaktadır.

Sonuç olarak Eymen bebeklerin kaderinin değişebilmesi için SMA hastalığı taşıyıcılarının tespit edilmesi, bu taşıyıcıların birbirleri ile evlenme durumunda gebelik öncesi yeterli bir danışmanlık hizmeti verilmesi ve SMA'lı bebeklerin tedavilerinin karşılanması bütünlüklü bir sağlık politikası olarak bakanlık tarafından sunulması gereken bir hizmettir.

Tek istedikleri daha fazla çalışma, daha fazla kâr

Merhaba, ben özel sağlık kuruluşunda çalışan bir sağlık emekçisiyim. kurumun bize zorunlu bıraktığı vakaların uzaması, fazla vaka olması halinde saat kavramını unuttuğumuz uzun, yorucu ve bir o kadar da stresli bir çalışma temposundayız. Sizlere biraz çalıştığım alanı anlatmak istiyorum.

Büyük bir sağlık kurumu çalıştığım yer, ama işçisine bir o kadar uzak ve acımasız bir kurum. Ben ameliyathane bölümünde çalışmaktayım. Alanda anestezi teknikerleri, doktorları, hemşireler, BDP(bakım destek personelleri), DP (destek personelleri), ana kadro bir de dış doktorlar vardır. Dış doktorlar odaları vakaların durumu kaç saat ise ona göre kapatırlar. Başta da dediğim gibi özel bir kurum en nihayetinde ve odalar ne kadar çok kapatılırsa o kadar kâr elde edecekler. Bizler kış boyunca bedenlerimizin tükendiği, evlerimizin, çocuklarımızın yüzlerini göremez hale geldiğimiz ve bunun karşılığında ise hayatlarımızı idame ettiremeyecek kadar düşük ücretlerle yaşamaya çalışıyoruz.

ÇÖZÜM, HAK ARAMAK

Yaşamalarımız öylesine yok sayılıyor ki gecemiz gündüzümüz adeta iş yerimizde geçiyor. Sorumlularımıza bu gidişin gidiş olmadığını anlattık durduk. Bizi anladıklarını, durumun düzeltileceğini vadedip durdular. Ama aksine baskılar daha yoğunlaştı, daha çok vaka, daha çok kâr ama az insanla çok iş. Bu böyle gitmezdi elbet. Alanda imkân buldukça bir araya gelindikçe konuşuluyordu. Durum dayanılmazdı ve üst üste istifalar başladı. Gel gör ki istifa eden arkadaşlar gidecekleri yerlerde de aynı çarkın içinde kalacaklardı. Nihayetinde özel sektörlerin çoğunda çalışma standartları kâra dayalı olduğu için değişen bir şey olmayacaktı. Sürekli insan sirkülasyonu oluyor, gidenler yerine gelen yeni mezunlar daha işin oryantasyon sürecini geçirmeden kendilerini vakaların başında ameliyatlarda buluyorlar. Kurum anı kurtarmaktan başka bir şey hesaplamıyordu. İş yavaşlatma kararı alındı. BDP ve DP'ler hayata geçirdiler. Kurum konuyla ilgili alan sorumlusunu görevden aldı ama değişen bir şey olmadı. Sonra bu insanlar vakaların yoğun olduğu bir gün mesaiyi tutmayıp alandan çıktı. Onların görevi alanda kalanlara kaldı. Diğer gün alana hastane sorumlusu geldi, alanı terk eden işçilerle toplantı aldı. İşin vicdani boyutunu önlerine getirdi, onlar da aylardır yaşadıkları insanlık dışı çalışma koşullarını görmezden gelen kurumun vicdani sorgulamayı önce kendilerinin yapması gerektiğini, artık kaybedecek bir şeylerinin olmadığını anlatmışlar. Talepleri insanca çalışma, çalıştırılan fazla mesailerin ödenmesi, görev tanımında olmayan işlerin kendilerine dayatılmaması vb.

Sorumlu yapılan şeyin vicdani bir durum olmadığını tekrarlayıp durmuş. Çalışanlarda gerekli mesajların kendilerine verildiğini, yerine getirilmemesi halinde farklı şekillerde yine seslerini duyuracaklarını tekrarlamışlar. Bunun ardından hepsi olmamakla birlikte 3/1 oranında fazla mesailer yatırıldı. Ama biliyoruz ki bu alanlardaki gerilimi bastırmak için biz emekçilere sus payıdır. Bizler zaman zaman bir araya gelmeye ve değerlendirmelere devam edeceğiz.

Bir sağlık emekçisi / İSTANBUL

Ayağımıza da elimize de dolanan çalı

Hayatının gerçekleriyle yüz yüze gelince nasıl yaşanır bilmeyen biz kadınlar, bazen ayağımız bir çalıya takıldığında tekmeyi vurmasını bilmediğimizden çalıyı elimizle tutmaya çalışıyoruz. Hayatın gerçekleri ile yüz yüze geliyoruz sonra da.

Ben bir tekstil işçisiyim. Birlikte çalıştığım işçi arkadaşlarımı anlatacağım size. Songül abla 45 yıl önce evlenmiş, 3 kızı var. Eşinde ayrılmış 20 yıl önce. Kızlarıyla tek başına kalmış. Hayatla karışmış. Evde incik boncuk yapıyor, kazak örüyormuş. Kızlarıyla birlikte zor yaşam koşullarını göğüslemeye çalışmış. Songül abla şu an tekstilde çalışıyor, ama kiralık işçi olarak. Kiralık işçi büroları ile anlaşıyor. Günlük 65 lira ödeniyor çalışması için, 50 lira Songül ablanın 15 lira büronun. Sigortası yok. Bir tek yemek ve servis karşılanıyor. Kiralık işçi kadınlar etrafımızda o kadar çoğalıyor ki... Bazen konuşuyoruz "Şartlarınız zor değil mi?" diye. "İstediğimizde işe geliyoruz. İstemediğimizde gelmiyoruz. Bu bizim işimize geliyor" diyorlar.

Bir de Fatma ablamız var. Onunla konuştuğumda da "Amaaan, kocadan kurtulduk, dayak yok, azar yok, kiralık işçiyimişiz. Bize vız gelir" deyip kahkaha atıyor. Bazen kiralık işçi olmak bir kocadan kurtulmaktan daha kolaymış.

Tekstil işçisi kadınların kocaman gözleri var hayata bakmak için. Bir ağır çalışma koşulları... 11 saat çalışma, sabahlama, mesai... Tüm tekstil işçisi kadınlar aynıdır. Bir meslek olmayınca en kolayından tekstil işçisi olunur, bizler isteyerek tekstil işçisi olmuyoruz. Zorunluluktan oluyoruz. Yaşamak, çocuklarımızı yaşatmak için, okutmak, iyi bir gelecek sağlamak için tekstilde çalışmak zorunlu oluyor biz kadınlara.

Ayten UNAY
Sultangazi / İSTANBUL

Hem kızlarıma hem bana hayatta küçük bir mola

Gülsuyu Gülensu Kadın Dayanışma Evi benim için günümüz Türkiyesinde ev- iş, iş- ev psikolojisinden biraz da olsa alıkoyan bir düşünce biçimi oldu. Yani şu anki hayatımı duraklatıp, sonra tekrar kaldığı yerden istediğim gibi devam ediyormuş gibi oldum. Kadın olarak dışarıda bir hayat var ama tek başına da bu hayatta yapacağımız şeyleri her zaman bulamıyoruz. Birilerinin bir şekilde bize katkısı olması ve bizim birilere katkımız olması gerekiyor. Bu anlayışta olmak ve bu anlayışı savunmak, bu derneğin bize kattığı bir şey. Ve biz de buradan başka kadınlara destek olmak için çaba içine giriyoruz. Derneği, daha önceki etkinliklerinin duyurusu için ev ev dolaştıklarında kapıma geldiklerinde duymuştum. Ama hiçbir etkinliğe katılmamıştım. Çocuklar için drama ve tiyatro müthiş bir fikir olarak geldi bana. Biz çocukluğumuzda tiyatroya çok uzak yaşadık. Fakat şimdi anlıyorum ki tiyatro bir insanın her koşulda kendini ve durumunu uygun bir düşünceyle ifade biçimini geliştiren bir şeymiş. Çocuklarım 1,5-2 aylık bir süreçte katıldıkları bu süreçte 2 haftalık bir çalışma ile büyük kızım Ezgi küçük bir tiyatro oyununa dahil oldu. Ve çok iyi bir oyun çıkardılar. Hele 5 yaşındaki küçük kızım Defne! Daha okula gitmiyor, önceleri evde bize o kadar problem çıkarıyordu ki anlatamam size. İnsanların ona olan sevgi ve ilgili bakışlarına suratını asarak, kızarak cevap veriyordu. Ablasını drama kursuna derneğe getirmeye başlayınca onu da birlikte getirmeye başladım. Aslında Drama hocamız Göksel Hoca uygun yaş grubunda olmadığını, sadece kendi istediği kadar oturup dinleyebileceğini söyledi. Fakat Defne buradaki çalışmalarda o kadar ilgi sevgi gördü ki artık etrafındaki herkese sarılarak öperek cevap veriyor. Çok kısa zamanda bu kadar güzel bir değişimi sağladığı için derneğimize ve Göksel hocamıza teşekkür ediyorum. Ve yeni dönemde de derneğimizin gönüllü hocalar bularak çocuklarımıza etüt dersleri verebilecek olanaklar yaratmasını öneriyorum. Kendi adıma bunun için çalışmalara da elimden geldiğince destek olacağım. Kadınlar el ele verirse çok daha güzel bir yaşamı birlikte kurabiliriz.

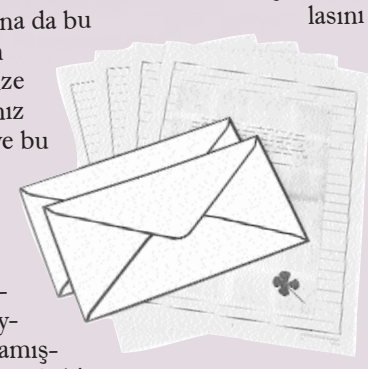

Dilek ÇİÇEK
Gülsuyu Gülensu Kadın Dayanışma Evi / İSTANBUL

Orada olmak o günkü mesai parasından daha önemliydi

Merhaba Ekmek ve Gül okurları,

Kurtköy'de bir cam fabrikasında çalışan bir kadın işçiyim. 2 çocuk annesiyim. Hayatımın 11 yılını çalışarak geçirdim. 7 yıldır bu fabrikada çalışıyorum. Çalışma hayatım boyunca bu yıl ilk kez 1 Mayıs İşçi Bayramına katıldım. Daha önce de 1 Mayısa katılmak çok istemiştim. Ama çeşitli nedenler yüzünden bu isteğimi gerçekleştiremedim. Gitmeme mani olan bütün engelleri artık geride bırakıp bu yıl 1 Mayısta işçiler olarak yalnız olmadığımızı, haklarımızı ve taleplerimizi hep bir ağızdan haykırmanın coşkusunu dile getirmek beni daha da güçlendirdi.

Ertesi gün işbaşı yaptığımda, fabrikada çalışan arkadaşlar niçin mesaiye gelmediğimi sordular. Ben de onlara 1 Mayıs işçi ve emekçi bayramına katıldığımı söyledim. Benim dışımda tüm fabrikanın o gün mesaiye gelmiş olduğunu ustabaşının, "Ooo sonunda teşrif edebildiniz" sözüyle öğrenmiş oldum. Daha sonra birlikte çalıştığım arkadaşlara 1 Mayısı anlattım. "Birlik ve dayanışma içinde tüm işçilerin, kadınların, her kesimden insanların bir araya gelip, hep bir ağızdan daha insanca bir yaşamı savunması bana çok büyük bir güç ve moral kattı. Sloganlarla taleplerimizi haykırmak, o günkü coşkuyu yaşamak çok güzeldi." dedim. Anlatırken bazı arkadaşlar olumlu karşıladılar. Bazıları da "ya bomba patlasaydı!

Ölebilirdin, nasıl gittin?" diyorlardı. "Gittin de başın göğe mi erdi, kime sesini duyurdun, seni duyan oldu mu" diyenler de çıktı. Bense, onlara yıllardır çalıştığımızı ve haklarımızı halen alamadığımızı anlattım. 7 yıldır bu fabrikada çalışmamıza rağmen ne sendika, ne yol, ne servis, ne de 8 saatlik iş günü yok. Asgari ücrete zam dahi alamadığımızı, tüm bu talepleri ise 1 mayıs günü, diğer işçilerle hep beraber talep etmemim o gün kazanacağım mesai parasından daha önemli olduğunu söyledim. 1 Mayıs işçi ve emekçi bayramı işçilerin tek bayramıdır. Hem de tüm dünya işçilerinin! Sesimizi duyurmanın tek yolu birlik ve beraberlik içinde alanlarda haykırmaktır. Bu gün ülkemizde kanun hükmünde kararnamelerle birçok işçi hakkı elimizden alındı. Şimdi de kıdem tazminatlarımıza göz diktiler. Gazeteciler, öğretmenler, kararnamelerle işten atıldılar. Sonuç olarak ben, tüm işçileri, emekçileri, iş güvencemiz olan kıdem tazminatlarımıza sahip çıkmaya, kararnamelerle atılan herkesin işlerine geri dönmeleri için dayanışmaya, mücadelelerine destek vermeye çağırıyorum.

Cam işçisi bir kadın
Pendik / İSTANBUL

BİZ KADINLAR HAYATI BİRAZ DA KENDİMİZ ZORLAŞTIRIYORUZ

Merhaba Ekmek ve Gül okurları,

Kocaeli Ekmek ve Gül Kadın Derneğimizin bu yılki şenliğini 13 Mayıs günü gerçekleştirdik. Şenlik öncesinde bütün kadın arkadaşlarla canla başla koşturduk. Buradan bir kez daha emeği geçen tüm arkadaşlara teşekkür ediyorum. Bu yazımda şenlikten ziyade, davetiyeleri dağıtma sırasında gittiğimiz evlerden bahsetmek istiyorum. Gittiğimiz evlerin bir çoğuna samimiyetimize sığınarak haber vermeksizin çatkapı gitmiştik.

Çoğunlukla ve hatta hepsi diyebilirim, birbirinden temiz ve düzenliydi. Bir ara kendimden şüphe edip ben mi bu ev işlerinden anlamıyorum yoksa bu kadınların doğa üstü güçleri mi var demiştim. Üstelik biz evde işleri eşimle paylaşarak yapıyoruz. Doğa üstü güç imkansız olduğuna göre geriye kadınların durmadan temizlik yaptığı kalıyor. Her gün her saat durmadan temizlik! Kadınlardan biri her hafta yorganları ve yastıkları yıkadığını söylediğinde ağzım açık kalmıştı. Üstelik belinde fıtık olduğundan ve dizlerinin ağrıdığından yakınıyordu. Birçoğu da ev işlerinin nankör bir iş olduğundan, yapılanların hiç göze görünmediğinden ve hatta kendilerine hiç zaman ayıramadıklarından hayıflanıyordu.

Biz kadınlar galiba hayatı kendi kendimize zorlaştırıyoruz. Burada kendi yaşadığım bir deneyimi sizinle paylaşmak istiyorum. Bir gün eşimle kuruyan çamaşırları topluyorduk Çamaşırları çabuk yıpranmaması için genelde ters çevirerek yıkarız. Eşim bir anda bana, 'sen neden toplarken yeniden çeviriyorsun?' dedi. 'Ne yapayım?' diye sordum. 'Bak biz dört kişiyiz ve sen dört kişinin çamaşırını düzeltiyorsun, öylece katlayıp koyalım herkes kendisi düzeltsin, böylece bu işe daha az zaman ve daha az emek harcamış olursun' dedi. Haklıydı ve ben o günden sonra bu alışkanlığımı bırakmaya başladım.

Ülkemizde birçok şey olumsuz yönde ilerliyorken, özellikle de kadınları daha zor günler beklerken evlerin böyle muntazam olması zorunlu mu diye düşünmekten kendimi alamadım. Evlerimize gösterdiğimiz özen ve emeğin bir kısmını kendimizin ve çocuklarımızın geleceği için mücadeleye ayırsak diyorum. Derneğimizde bir sürü aktivite ve kurslarımız var. Oldukça da ilgi görüyor fakat daha çok kadının katılması için şu bitmek bilmeyen ev işlerinden biraz başımızı kaldırmamız gerekiyor diye düşünüyorum.

Tekrar görüşmek dileğiyle hepinize sevgi ve selamlar.

Fatma ŞAHİN / KOCAELİ

ANNEMİN ELLERİ

O mavi sandık artık annemin yarasıydı. O nakışlı ve dantelli yastıklara başını huzurla koyamadı, o iğne takımlarını yoksulluğunu örtmek için yama yaparak kulandı, o renkli çiçekli çorapları giyemedi.

Eylem YILDIRIM
Sultangazi / İstanbul

Annemin elleri, annemin sesi ve soluğuydu. Konuşamayan, duyamayan herkes gibi. Gözleriyle dinler, elleriyle konuşurdu. Annemin elleri elemli ve kederliydi. Ondan çok herkesin hizmetine amade idi. Annemin elleri, yaşadığı hayatın tüm kahrının taşıyıcısıydı. Hünerliydi, merhametliydi, güzeldi çok güzeldi. Annemin elleri, bizi sarıp sarmalardı. Annemin elleri çok güzeldi, çiçek açmış bir bahçeydi, meyve vermiş bir ağaçtı. Annemin elleri kederliydi, dipsiz bir kuyuydu. Annemin elleri çok güzeldi. Kadife bir fistandı, bereketli bir tarlaydı, ılık süt kokusuydu.

Annemin ruhu rengârenkti. Annemin ruhu çiçekliydi. Annemin ruhu hep kiraz mevsimiydi.

Mavi bir sandığı vardı annemin, içinde düşleri gizliydi. İçinde umutları gizliydi. Bazen açardı sandığını, o anlar sanki dini bir ayindi. Büyük bir saygıyla ve özenle çıkarırdı içindekilerini. Ellerinin sesi olan dantelleri, nakışları, kanaviçeleri, tülbentleri teker teker

kenara koyar izlerdi. Hiç unutamadığım bir örtüsü vardı, kanaviçe ile işlenmişti. Ellerinde çiçek demeti olan bir kadın onun az üstünde de ağzında çiçek tutan bir kuş figürü vardı. Kuşun ayakları rengârenk yapraklardı. Etrafı çiçek motifleri ile bezeliydi. Örtü değildi sanki, bahara durmuş bereketli bir tarlaydı. Ne güzeldi, çok güzeldi. Çingenelerden aldığı iğne takımları, renkli renkli küpeleri sahte bilezikleri vardı. Sandığının bir köşesinde belki sevda mektupları yoktu ama kendisini sevecek değer verecek bir adamın düşünü kurarken ilmek ilmek işlediği çeyizleri vardı.

Babam onu çok hırpalamış, peşinde bir eşya gibi sürükleyip durmuştu. Duvağı yoktu, gelinliği yoktu, kıymetli takıları yoktu ama bunların hayalini kurduğu günlerin izi vardı. Annem çeyizlerini çıkarırken geçmiş bir zamana yolculuğa çıkardı sanki. Uzun bir süre o mavi sandığı özenle sakladı. Arada bir içindekileri çıkarır, havalandırır, düşleriyle konuşur sonra tekrar geri toplardı. O mavi sandık annemin düşlerinin sandığıydı. Kimseler duymazdı kimseler bilmezdi. Bazen genç kızlar gelip nakış ve dantel örnekleri alırdı. O nakışlar annemin haklı gururuydu. Elinin emeği gözünün nuruydu.

Günler geçtikçe annem daha az önemser oldu sandığını ve düşlerini. Artık daha az hallerini hatırlarını soruyor, daha az havalandırıyordu. Annemin çeyizleri sararmaya yüz tutmuş, sandık lekeleriyle boynu bükük kalmışlardı. Annem evlenen kızların kınasına giderken birer birer hediye götürmeye başladı sandığın içindeki çeyizlerini. Kendi kınasından başka kınalara yolculuğa çıkmış bir sürü renkli çiçekli düştü sanki götürdükleri. Zamanda yolculuk eden bir sürü anıydı sanki. Patiska değildi, tülbent değildi, kanaviçe değildi.

O mavi sandık artık annemin yarasıydı. O nakışlı ve dantelli yastıklara başını huzurla koyamadı, o iğne takımlarını yoksulluğunu örtmek için yama yaparak kulandı, o renkli çiçekli çorapları huzurla giyemedi.

Annem ne zamanki o mavi sandıktan vazgeçti, anladım ki annem artık düş kurmuyordu.